

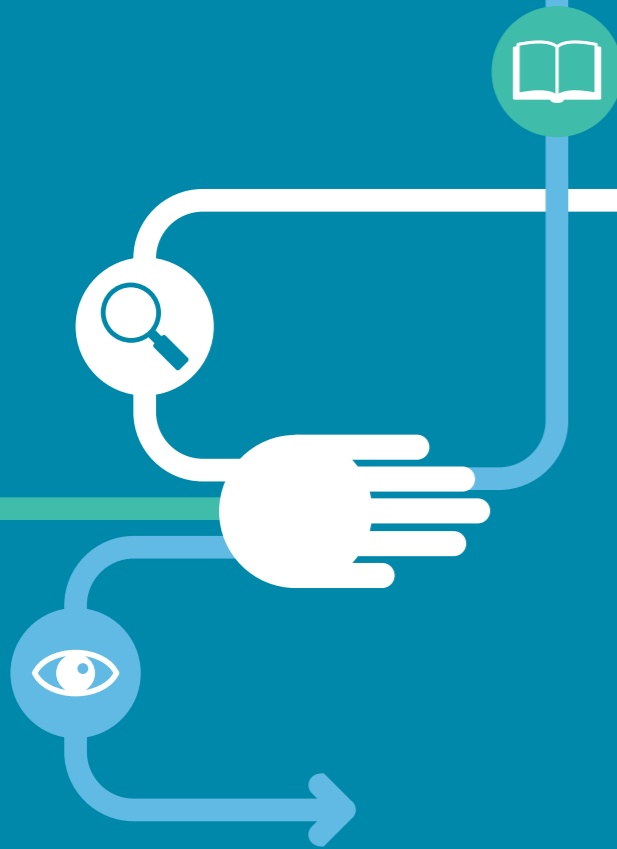
Udržitelné vzdělávání dospělých ve vztahu k přistěhovalectví a azylu

Zaostřeno na hostitelskou společnost

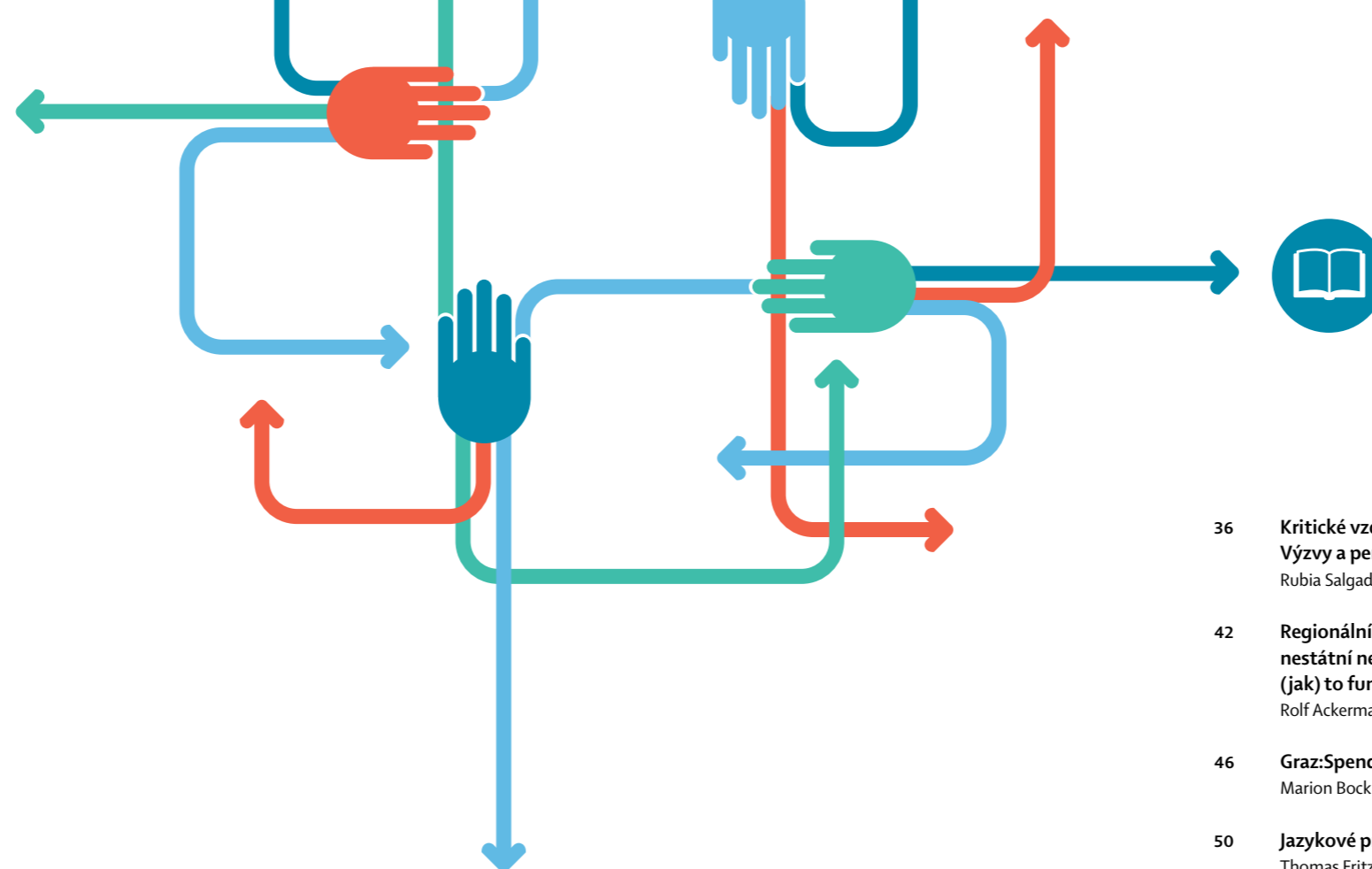

Udržitelné vzdělávání dospělých ve vztahu k přistěhovalectví a azylu

Zaostřeno na hostitelskou společnost

OBSAH

4 Úvodník, tým platformy EPALE Rakousko

6 Úvodní slovo, Regina Rosc

PŘÍSPĚVKY

12 **Integrační body pro uprchlíky v Severním Porýní-Vestfálsku**
Hasan Klauser

16 **„Hovořit z očí do očí“**
Muhammad Kasem

21 **Lze naučit solidaritě a toleranci?**
Herbert Langthaler

24 **O možnosti učit toleranci a solidaritě**
Joachim Gruber a Polonca Kosi Klemenšak

27 **Integrační politika a dobrovolnická práce
Po vzoru projektu „StartWien – das Jugendcollege“
a práce společnosti Interface Wien**
Maria Steindl a Margit Wolf

32 **Iniciativy regionálního rozvoje pro žadatele o azyl
a nově příchozí osoby kraje Västra Götaland**
Therese Ydrén

36 **Kritické vzdělávání dospělých s migranty:
Výzvy a perspektivy**
Rubia Salgado

42 **Regionální spolupráce a integrace: Dobrovolníci,
nestátní neziskové organizace, úřady a hospodářství –
(jak) to funguje?**
Rolf Ackermann

46 **Graz: Spendenkonvoi – Přinášíme lidskost uprchlíkům**
Marion Bock

50 **Jazykové propojení – Jazyková práce s vysídlenými osobami**
Thomas Fritz

53 **Osvojování a výuka cizího jazyka pro migranty a uprchlíky
pro profesní účely**
Michel Lefranc

57 **Možnosti financování v programu vzdělávání dospělých Erasmus+**
Karin Hirschmüller a Maria Madalena Bragança Fontes-Sailler

EPALE

60 **EPALE – Co z toho budete mít vy?**

Úvodník – tým platformy EPALE Rakousko

Evropský rozměr vzdělávání dospělých

V oblasti vzdělávání dospělých platí, že vzájemná výměna v rámci Evropy je stále více určující pro každodenní pracovní život; digitalizace a internacionalizace vytvářejí nové možnosti pro vytváření sítí kontaktů.

Především s ohledem na vývoj migrace v posledních letech se od vzdělávání dospělých vyžaduje, aby konkrétně reagovalo na nové výzvy a příležitosti prostřednictvím evropských sítí.

Platforma EPALE Rakousko v roce 2016 přispěla k evropskému rozměru vzdělávání dospělých, a to v druhém ročníku série událostí s názvem „Hledání širších souvislostí“: Platforma EPALE propagovala vysoce kvalitní práci v oblasti vzdělávání dospělých, mimo jiné prostřednictvím modulu EPALE/Erasmus+ na semináři institutu Bifeb nazvaném „Hodnocení projektů“ (listopad 2016), a umožnila výměnu osvědčených postupů na regionální úrovni na události konané v rakouském Dornbirnu (prosinec 2016). Pomocí webových seminářů byly navíc poskytovány informace o možnostech programu Erasmus+ v oblasti vzdělávání dospělých.

Dne 24. listopadu 2016 byla uspořádána událost na toto téma ve spolupráci mezi platformou EPALE a programem Erasmus+ vzdělávání dospělých. Akce se konala v hotelu Magdas, sociálním podniku vzniklém z iniciativy sdružení Caritas. V tomto podniku pracují lidé ze 14 zemí a s nejrůznějšími životními příběhy a hotel pro tuto událost nabídl vynikající prostředí.

Tato publikace je věnována konferenci „Udržitelné vzdělávání dospělých ve vztahu k přistěhovalectví a azylu: Zaostřeno na hostitelskou společnost“.

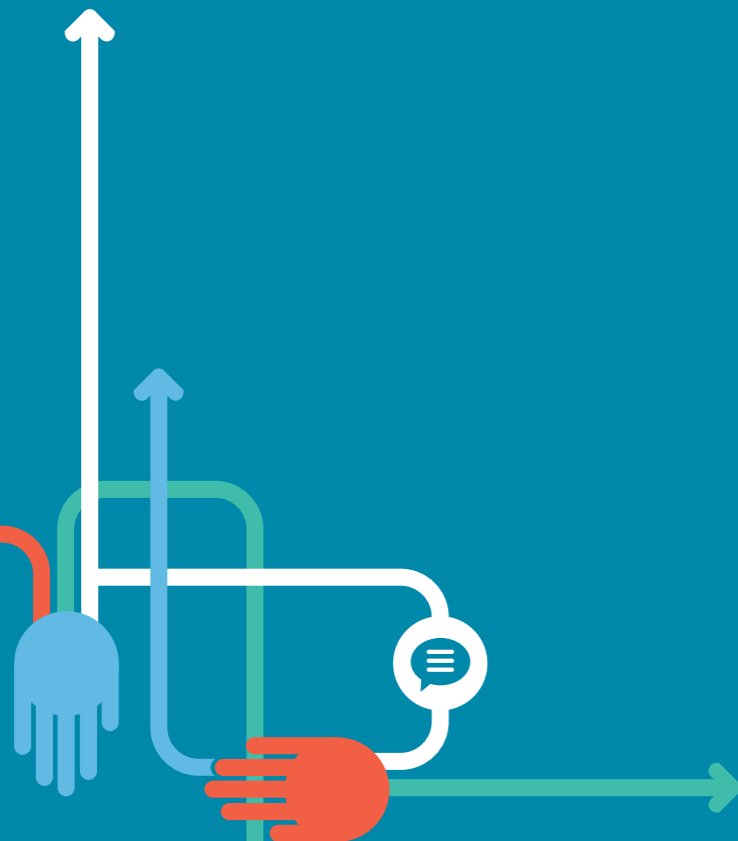
Platforma EPALE Rakousko děkuje všem, kteří přispěli k úspěchu události a této publikace.

© OeAD-GmbH/APA-Fotoservice/Hörmandinger

Veškeré prezentace z konference, krátký film „Ničeho nelituji“ (<https://vimeo.com/154156798>, FH Joanneum, studijní program Informační design) a diskuse realizované v rámci tzv. „zásobníků myšlenek“ lze získat ze speciálně vytvořených „Komunit pro praxi“ (COP) na evropské platformě pro vzdělávání dospělých EPALE. Tyto komunity COP nabízejí možnost pokračovat online v diskusích, které byly zahájeny na konferenci.

Podnětné čtení přeje tým platformy EPALE Rakousko.

Carin Dániel Ramírez-Schiller
Eva Baloch-Kaloianov
Katrin Handler
Andreas Koreimann

© O. & D. GmbH /
APA, Foto: Alois Hlomaninger

Regina Rosc
Rakouské Spolkové
ministerstvo školství

Regina Rosc studovala německou a románskou filologii na univerzitě ve Štýrském Hradci. Poté učila v Paříži a ve Vídni, věnovala se žurnalistické práci a od roku 1987 je zaměstnána v oddělení vzdělávání dospělých na Spolkovém ministerstvu školství. Je odpovědná za oblast základního vzdělávání, migrace a vyrovnávání rozdílů. Regina Rosc je iniciátorkou portálu erwachsenenbildung.at a online časopisu erwachsenenbildung.at

Kontakt
regina.rosco@bmb.gv.at
www.erwachsenenbildung.at

Udržitelné vzdělávání dospělých ve vztahu k přistěhovalectví a azylu

Regina Rosc

Pozvání na událost „Udržitelné vzdělávání dospělých ve vztahu k přistěhovalectví a azylu“ přijali mezinárodně uznávaní odborníci, kteří pro tuto publikaci napsali fascinující články.

Témata přistěhovalectví a azylu jsou vysoce aktuální. V této souvislosti byl cílem akce důležitý a konstruktivní přístup k interakci s přijímající společností. Články založené na prezentacích a seminářích se zabývají různými aspekty přistěhovalectví a azylu.

Jako úvod k četbě je nutné poukázat na opatření v oblasti vzdělávání dospělých, jimž rakouské Ministerstvo školství (BMB) přikládá velký význam a o nichž lze předem říci, že zahrnují mnohem více než osvojení německého jazyka: Široce rozšířený, populistický názor tvrdí, že migranti a všechny vysídlené osoby se na prvním místě musí naučit „správně“ německy. Pouze dobré jazykové dovednosti umožňují dosáhnout nejlepší možné integrace, což je individuální povinnost přistěhovalců.

Chybí zde jakákoli reflexe toho, co to znamená pro dotyčné osoby. (Který politik či novinář se kdy naučil jazyk darí nebo perštinu – a to alespoň na úrovni B1 a co nejrychleji?) Dokonalá znalost německého jazyka není ani zárukou zaměstnání, ani sociálního uznání a zapojení.

Příslušné vzdělávací nabídky jsou bezpochyby důležité, avšak ještě důležitější je zaměřit pohled směrem ke společenským strukturám, které vytvářejí nerovnosti, kladou překážky bránící přístupu a mají

diskriminační efekt. Je důležité se zaměřit nikoli na integraci migrantů a vysídlených osob do většinového obyvatelstva, ale na rovné příležitosti pro všechny, bez ohledu na etnický či sociální původ.

Jakým způsobem přispívá rakouské vzdělávání dospělých k posilování rovných příležitostí a odstraňování překážek a jak je tomu s aspektem udržitelnosti?

Iniciativa pro vzdělávání dospělých

Program „Iniciativa vzdělávání dospělých“ (Initiative Erwachsenenbildung) běží již od ledna 2012 a je podporován rakouskou spolkovou vládou a zemskými vládami. Nabízí druhou šanci bezplatně si doplnit elementární vzdělání (včetně základního vzdělání) a zaměřuje se především na znevýhodněné osoby. Přibližně 70 % účastníků pochází z rodin migrantů. V současné době se připravuje třetí programové období.

Vzdělávání pro mladé uprchlíky

Další program financovaný realizovaný ministerstvem BMB – „Vzdělávání pro mladé uprchlíky“ (Bildung für junge Flüchtlinge) – se zabývá mladými žadateli o azyl; také tento program se zaměřuje na dosažení základního vzdělání.

Udržitelnost obou programů se odráží v principech, které jsou pro ministerstvo BMB zásadní – uvedme několik příkladů:

Rubia Salgado, Thomas Fritz a Regina Rosc (zleva doprava)
© OeAD-GmbH/APA-Fotosevice/Hörmandinger

- > Přenos kompetencí, které posilují schopnost účastníků jednat.
- > Východiskem pro nabídky jsou zájmy a prostředky účastníků.
- > Je podporována samostatnost účastníků a jejich schopnost vnímat vlastní výkonnost (tzv. „self-efficacy“).
- > Proces učení probíhá formou dialogu, do něhož jsou učitelé i studenti zapojeni jako rovný s rovným.
- > Politické vzdělávání a boj proti diskriminaci a rasismu jsou průřezovými tématy ve všech oblastech vzdělávání.

Ministerstvo BMB vedle nabídek vzdělávání již mnoho let podporuje rozvojové a výzkumné projekty v rámci Evropského sociálního fondu (ESF). Ve víceletých projektových sítích byla a jsou řešena témata vzdělávání dospělých v migrační společnosti.

Jedno z kritérií podpory vyžaduje, aby instituce vzdělávání dospělých, konkrétní nestátní neziskové organizace zabývající se osobami se zkušenostmi v oblasti migrace a vědou, vytvořily projektovou síť. Tato síť založená na spolupráci přispívala a stále významně přispívá k projektům udržitelného vzdělávání dospělých:

- > Projekty se zabývají „vícejazyčností“ v kontextu migrace; výsledky jsou zahrnuty do aktivit základního vzdělávání a realizovány.
- > Zapojení žen z rodin migrantů do vzdělávání ve venkovských oblastech je posilováno přístupy komunitního vzdělávání. „Svobodný rozhlas“ funguje jako styčná plocha mezi soukromým a veřejným životem, účastnice vytvářejí regionální nabídky jazykového vzdělávání a rozhlasové vysílání.
- > Zkoumá se, jaká přání má druhá generace migrantů v oblasti vzdělávání, a jsou formulována doporučení a možné kroky pro oblast vzdělávání dospělých.
- > Jsou k dispozici zjednodušené nástroje pro profesní orientaci určené osobám se zkušenostmi s migrací; včasné plánování kariéry zvyšuje motivaci osvojit si německý jazyk, cílová skupina má k dispozici otevřenou platformu pro učení.
- > Je prováděno kritické posouzení a analýza úlohy NNO (nestátní neziskové organizace), a to za podpory ze strany migrantů. Je zkoumána jejich integrační schopnost na obecné úrovni a jejich potenciál. Na základě toho je zpracován profil odborníků v oblasti vzdělávání a příslušné odborné přípravy. Tato odborná příprava opravňuje zástupce těchto NNO působit jako mezikulturní prostředníci (mediátoři) na obecné úrovni.
- > Rovněž v rámci programu Erasmus+ je podporována řada projektů, které významně přispívají k tématům přistěhovalectví a azylu.

Oblast vzdělávání dospělých prochází rušným obdobím – jsou zde inovativní přístupy, slibné výsledky projektů a opatření umožňující přístup ke vzdělání, dalšímu vzdělávání a trhu práce. Ještě stále však zbývá mnoho práce, chceme-li zvládnout výzvy migrační společnosti.

Závěrem je nutné zdůraznit jeden cíl, který je velmi důležitý pro praktickou rozmanitost, a tedy pro udržitelné vzdělávání dospělých: instituce vzdělávání dospělých se musí otevřít, bránit se mechanismům vyloučení, iniciovat a provádět organizační změny i změny obsahu.

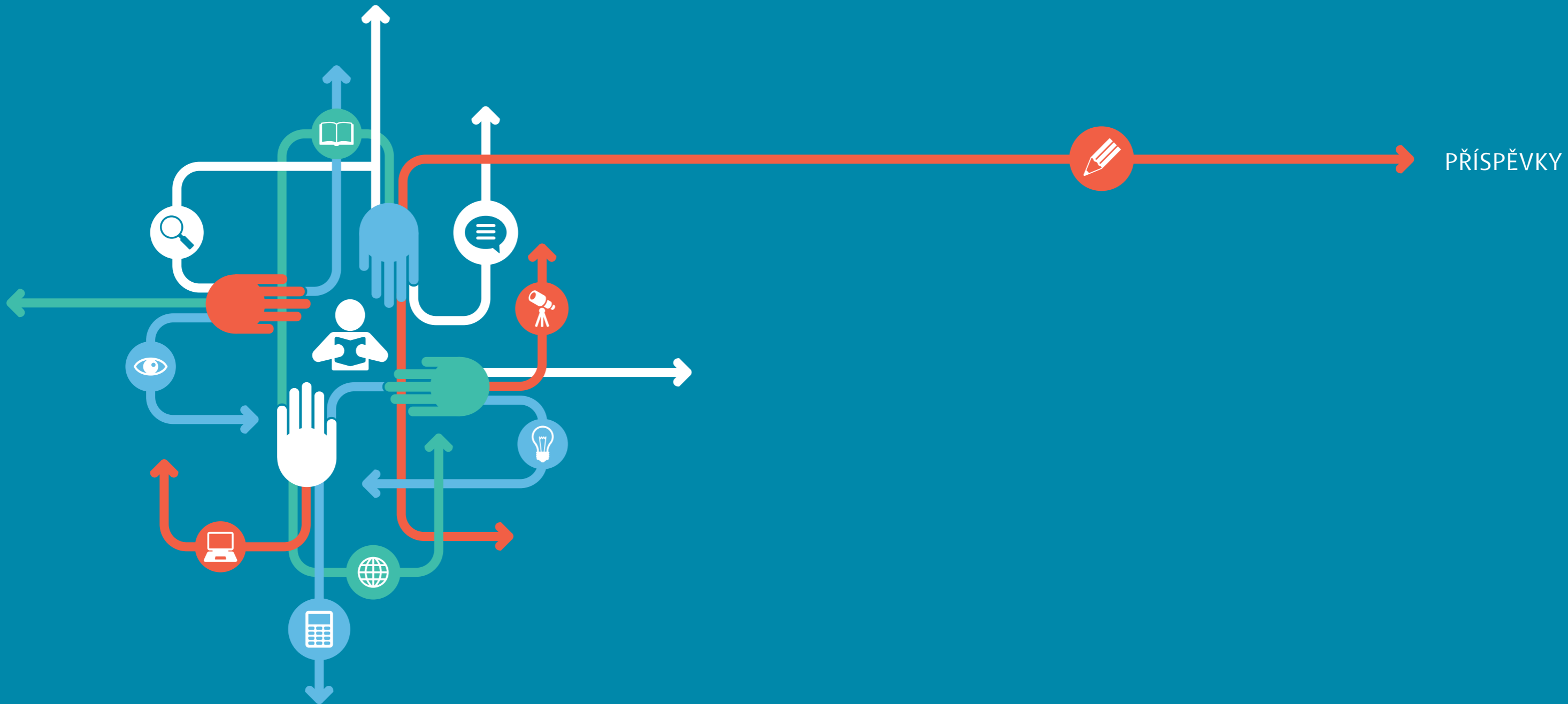
Je obzvláště důležité, aby lidé se zkušenostmi s migrací nebyli oslovováni pouze jako účastníci, jako tzv. cílová skupina, ale aby byli přijímáni jako aktéři, školitelé, programoví manažeři a manažeři na všech organizačních úrovních institucí. Díky svým zkušenostem, potenciálu a mnohojazyčnosti přispívají k otevírání institucí.

„Zásady vzdělávání dospělých v migrační společnosti“ (Leitlinien für die Erwachsenenbildung in der Migrationsgesellschaft) nabízí orientaci a rámec pro procesy změny směrem k otevírání institucí vzdělávání dospělých. Tyto zásady byly zveřejněny Spolkovým institutem pro vzdělávání dospělých (Bundesinstitut für Erwachsenenbildung) na webu <https://migrationsgesellschaft.wordpress.com> (v německém jazyce).

Jak by měla vypadat blízká budoucnost udržitelného vzdělávání dospělých v kontextu přistěhovalectví a azylu?

- > Vzdělávání dospělých odráží mnohotvárnou společenskou situaci: ve všech oblastech a na všech úrovních vzdělávacích systémů jsou zastoupeny osoby různého původu.
- > Nabídky vzdělávání vnímají všichni; rozlišování mezi osobami pocházejícími či nepocházejícími z rodin migrantů je zastaralé.
- > Mnohojazyčnost je ústředním prvkem v procesu, a to i v oblastech, kde jazyk představuje překážku v přístupu.
- > Debaty o migraci, diskriminaci a rasismu probíhají na všech úrovních organizací pro vzdělávání dospělých a ve všech vzdělávacích oblastech.

Příspěvky a semináře uskutečněné v rámci konference byly dalším krokem v tomto směru, vedly k fascinujícím a konstruktivním diskusím a promítly se do této publikace.

© privat

Hasan Klausner
Spolkový úřad práce

Hasan Klausner působí jako ředitel divize Úřadu práce v Düsseldorfu a současně jako poradce na Spolkovém úřadu práce v Düsseldorfu – na regionálním ředitelství pro Severní Porýní-Vestfálsko. Na úřadu práce v Düsseldorfu nese odpovědnost především za projektovou skupinu „Vysídlení lidí“ („Ge-flüchtete Menschen“), což zahrnuje spolupráci se státními ministerstvy, projekty podrobné profesní orientace a projekty pro migranty. V rámci své odborné přípravy absolvoval studium psychologie na univerzitě v Bonnu a učňovskou kvalifikaci jako asistent prodeje (společnost Mannesmann AG v Düsseldorfu a Berlíně).

Kontakt

hasan.klausner@arbeitsagentur.de
www.arbeitsagentur.de

Integrační body pro uprchlíky v Severním Porýní-Vestfálsku

Průkopníci integrace do trhu práce a odborného vzdělávání

Spolková země Severní Porýní-Vestfálsko (NRW) přijala od roku 2015 více než 250 000 osob, které – mimo jiné – opustily své domovské země, aby uprchly před válkou a terorem. Značná část těchto osob zůstane v Severním Porýní-Vestfálsku přinejmenším delší dobu, ne-li trvale. Tato skutečnost představuje náročnou výzvu, ale současně přináší příležitosti pro podnikání a trh práce v Severním Porýní-Vestfálsku¹.

Pro vysídlené osoby není snadné získat postavení na trhu práce či odborného vzdělávání. Musí se naučit žít v cizí zemi, jejíž každodenní život je jim neznámý a jež na ně klade nové požadavky, a musí se obeznámit s německou správní strukturou, která je jim neméně cizí. Navíc čelí největším překážkám integrace: chybějícím jazykovým dovednostem a nedostatečným kvalifikací.

První důležitý krok pro Severní Porýní-Vestfálsko uskutečnil „Spolkový úřad práce“ (BA – Bundesagentur für Arbeit), když na zemské úrovni zavedl takzvané integrační body. Jedná se o novou nabídku určenou nové skupině klientů. Zavedením těchto institucí se Severní Porýní-Vestfálsko stalo průkopníkem v celostátním měřítku. Integrační body jsou organizovány na základě modelu veřejné správy na jednom místě (One-Stop-Government): různé informace a služby nabízené veřejnou správou jsou sloučeny pod jednou střechou, čímž se podstatně zkracují vzdálenosti i doby potřebné k vyřízení, a v každém jednotlivém případě se výrazně usnadňuje možnost koordinace mezi úřady. Cílem je účinně zvyšovat zaměstnanost vysídlených osob, která je klíčová pro integraci s úzkou spoluprací. Příklad Severního Porýní-Vestfálska mezitím následovaly další spolkové země.

Úřady a zprostředkovatelny práce již v rané fázi oslovují uprchlíky, kteří s vysokou pravděpodobností zůstanou, a vytvářejí tak podmínky pro úspěšný začátek kariéry. Integrační body – jako kontaktní místo poskytující asistenci a vedení vysídleným

osobám – tak plní pilotní funkci: specialisté obcí a úřadů a zprostředkovatelny práce (mimo jiné úřadu pro cizince, oddělení sociálních služeb, služeb pomoci pro mládež) v úzké koordinaci podporují vysídlené osoby na cestě k práci a učňovským programům, a například již v rané fázi iniciují jazykové a integrační kurzy přímo na místě. Rychlý vstup do programů pomoci má rozhodující význam.

Integrační body umožňují institucím a dalším lokálně aktivním organizacím, např. sdružením sociální pomoci či dobrovolným organizacím, spojit a koordinovat své nabídky a opatření na centrálním místě, kde se nevyhnutelně zapojí do dialogu s vysídlenými osobami. Tímto způsobem připravují podmínky pro úspěšnou, aktivní a efektivní integraci každé jednotlivé vysídlené osoby.

Důležitým faktorem úspěchu integračních bodů jsou osobní schopnosti a zkušenosti, které mohou zaměstnanci nabídnout. Mnozí z nich mají zvláštní kvalifikaci a zkušenosti, které jim umožňují dobře se přizpůsobit podnětům a obavám vysídlených osob. Díky své empatii a porozumění mohou společně nalézat individuální cesty integrace vhodné pro ty, kteří hledají radu a pomoc.

Středoevropský správní systém je pro vysídlené osoby překážkou, kterou je obtížné překonat. Také na tuto překážku v úspěšné integraci se zaměřuje koncepce integračních bodů. Jako jednotné kontaktní místo nabízí vysídleným osobám orientaci ve strukturovaném správním a sociálním systému Spolkové republiky. Pro klienty je integrační bod jediným místem kontaktu, které je úředně uznané a nevyžaduje překonávání delších vzdáleností, a kde se jim dostává koordinovaného poradenství a podpory ze strany specializovaných a kvalifikovaných odborníků. Patří sem mimo jiné i uznávání předložených osvědčení a dokladů o kvalifikaci. Mezi klíčové instituce každého integračního bodu patří také úřad pro cizince. Odborníci v oblasti zaměstnanosti Spolkového úřadu práce úzce spolupracují s místním úřadem pro cizince a jsou schopni rychle a hmatatelně poskytnout vysídleným osobám jasný přehled o tom, jaké mají možnosti přístupu na trh odborného vzdělávání

Integrační bod
© Spolkový úřad práce Düsseldorf

a práce. Při rozhodování o opatřeních na trhu práce a přidělení klienta do právní sféry (Zákoník sociálního zabezpečení² II nebo III) hraje zásadní roli pobytový status.

V zásadě platí, že všichni uprchlíci – bez ohledu na zemi původu či přidělení do jedné z německých právních sfér, které je dáno pobytovým statutem jednotlivých vysídlených osob v Německu – mohou využít nabídky služeb úřadů a zprostředkovatelny práce. Zaměstnanci integračních bodů aktivně oslovují vysídlené osoby, u nichž lze předpokládat legální a trvalý pobyt, a které tedy v dohledné budoucnosti budou mít obecný přístup na trh práce. V současnosti se jedná především o uprchlíky ze Sýrie, Eritrey, Iránu, Iráku a Somálska.

Základem pro udržitelnou pracovní a společenskou integraci jsou dostatečné jazykové dovednosti. Integrační kurzy nabízené „Spolkovým úřadem pro migraci a uprchlíky“ (BAMF – Bundesamt für Migration und Flüchtlinge), které obvykle trvají sedm až osm měsíců, zajišťují systematické osvojení jazyka a zaměřují se na jeho pokročilé používání. To umožňuje přístup na německý trh odbor-

Plakát pomoci uprchlíkům (INTEGRAČNÍ BOD: podpora při osvojování jazyka, hledání práce, uznávání osvědčení)

© Úřad práce Düsseldorf

Nabídky spolkové vlády, spolkové země a Spolkového úřadu práce platí již během azylového řízení

© Spolkový úřad práce

ného vzdělávání a práce, jako je dvojitá odborná vzdělávání, vysoké školy nebo přímý vstup na trh práce.

Při navrhování programů financování bylo důležité, aby jednotlivá opatření byla koordinována a společně vedla k vytvoření řetězce podpory. V tomto ohledu je nutné poznamenat, že ve většině případů je upřednostňováno přijetí práce jako alternativa k příslušným opatřením. Programy umožňují individuální přizpůsobení potřebám, podnětům a obavám vysídlených osob. Je třeba umožnit velmi rychlý přechod na trh práce, a proto úřady a zprostředkovatelny práce nabízejí kombinaci opatření integračních kurzů a nástrojů podpory politiky pracovního trhu určenou vhodným žadatelům o azyl a osobám s přiznaným postavením uprchlíka. Vzájemná návaznost obecně zajišťuje, aby byla dodržena pravidelná délka jazykových kurzů a nedocházelo ke zpožděním. Jazykové kurzy lze například navštěvovat dopoledne, zatímco odpoledne je využito k odborné kvalifikaci u poskytovatele odborné přípravy či zaměstnavatele.

Mezi aktéry ve Spolkové republice Německo panuje shoda na tom, že základem úspěšného společenského začleňování vysídlených osob je integrace na trhu práce. Obě formy integrace lze úspěšně naplánovat pouze tehdy, existuje-li komunitní spolupráce – integrace je úkol pro komunitu. Na základě pochopení této skutečnosti byly na místní a regionální úrovni zřízeny stabilní sítě správy služeb zaměstnanosti, obcí, hospodářství, sdružení sociální pomoci a odborových organizací. Částečně bylo možné revitalizovat již existující a dlouhodobé struktury, což výrazně urychlilo rozšíření sítí. Úřady a agentury práce působí jako prostředníci, kteří usnadňují jak tato strategická partnerství, tak i další rozvoj integračního procesu v celé zemi.

Díky spolupráci firemních sítí, komor a sítí práv rezidentů se kontakt pracovní správy s vysídlenými osobami nejen zintenzivnil, ale především je daleko častější. Rovněž spolupráce s místními společnostmi, jejichž závazek je pro začlenění uprchlíků do trhu práce a odborného vzdělávání klíčový, má z těchto sítí jednoznačný přínos a bude se v budoucnu dále rozšiřovat.

I přes intenzivní závazek všech aktérů však mnoho vysídlených osob stojí před dlouhou cestou k pracovní a společenské integraci, má-li v budoucnu obstát. Realistický pohled má zásadní význam pro plánování programů politiky trhu práce. Šest až dvanáct měsíců integračních kurzů, šest až osmnáct měsíců přípravy na odbornou přípravu a až 42 měsíců odborné přípravy: pro přistěhovalce, kteří se chtějí v Německu uchytit, bude pětileté období od zahájení integračního kurzu pravidlem, a nikoli výjimkou. A dokonce i poté budou osoby s nižší kvalifikací, které představují minimálně 30 procent věkové skupiny od 35 do 65 let, přinejmenším ve střednědobém horizontu zaměstnávány pouze na pracovních místech s požadavky na úrovni pomocných pracovních sil, tj. na pracovních místech typických pro částečně kvalifikované a nekvalifikované pracovníky. A ti, kteří v domovské zemi získali vyšší formální vzdělání a jejichž kvalifikace je v Německu žádaná, budou rovněž potřebovat určitý čas k tomu, aby se trvale uchytili na trhu práce.

Dokáží-li všichni zúčastnění partneři aktivně podpořit osoby usilující o vstup na německý trh práce a odborného vzdělávání a – jakmile se toto podaří – individuálně tyto osoby podpořit a pomoci jim etablovat se v novém profesním životě s využitím svého talentu a kompetencí, budou z toho mít v konečném důsledku prospěch všichni zúčastnění.

1 Severní Porýní-Vestfálsko je s přibližně 17,9 miliony obyvatel nejlidnatější německou spolkovou zemí. Na jeho území se nachází 29 ze 77 nejvýznamnějších německých měst.

2 Německý zákoník sociálního zabezpečení (SGB – Sozialgesetzbuch) obsahuje předpisy sociálního práva. SGB II například obsahuje podporu (včetně finanční podpory) pro zaměstnatelné osoby a jejich nejbližší rodinu, pokud nemají (dostatečný) pracovní příjem. SGB III se naopak týká služeb Spolkového úřadu práce (BA – Bundesagentur für Arbeit), jako jsou služby zaměstnanosti či dávky v nezaměstnanosti.

»Hovořit z očí do očí«

Rozhovor s Muhammadem Kasemem, zakladatelem facebookového portálu „Rakousko v arabštině“

Muhammad Kasem

ZeMiT

© OVA-D-GmbH/
APA-Fotoservice/Horandinger

Muhammad Kasem získal vysokoškolské vzdělání v oboru podnikové ekonomiky (MBA). Narodil se v Sýrii a již dva roky žije v Rakousku. Pracuje jako konzultant pro centrum ZeMiT, kontaktní místo AST – Poradenské centrum pro uznávání zahraničních kvalifikací pro Tyrolsko a Vorarlbersko. Jím založený web s názvem „Rakousko v arabštině“, který sleduje více než 35 000 lidí, poskytuje v arabštině informace o Rakousku související s integrací.

Kontakt

muhammad.kasem@zemit.at
www.facebook.com/Austriainarabic
النمسا Austria

Pane Kaseme, jak vás napadla myšlenka spustit facebookovou platformu?

Stejně jako mnoho jiných jsem byl nucen opustit svou vlast, Sýrii. Když jsem přijel do Rakouska, byl jsem úplně sám a nikoho jsem neznal. Neuměl jsem jazyk a neměl jsem ani ponětí o tom, jak systém v Rakousku funguje. Jednou jsem se zeptal spolu- bydlících, kteří přišli do Rakouska dříve než já, na určitý problém a dostal jsem mnoho různých odpovědí. Uvědomil jsem si, že systému nikdo nerozumí. Lidé opírali své názory o nepravdivé informace a fámy. Zeptal jsem se, kdo má tyto záležitosti na starost, a obrátil jsem se přímo na odpovědný státní úřad, kde jsem obdržel zcela odlišné informace. Mou výhodou bylo, že jsem uměl anglicky.

Jak všichni vědí, žadatelé o azyl nesmějí během azylového řízení pracovat, takže práce pro mě nepřipadala v úvahu. Potřebuji ale neustále něco dělat, a proto jsem se rozhodl pomáhat ostatním uprchlíkům.

Řadu spolubydlících z ubytovny pro uprchlíky jsem doprovázel na jednání se státními úřady, k lékaři atd. a tlumočil jsem jim. V té době jsem mluvil pouze anglicky. Jednou jsem doprovázel jiného uprchlíka na jednání s Červeným křížem, kde chtěl podat žádost o sloučení rodiny. Právě tehdy mě napadlo zaregistrovat se u Červeného kříže jako tlumočník, a to v rámci dobrovolnictví.

Po několika setkáních jsem shromáždil veškeré relevantní informace k tématu „slučování rodin“ a zveřejnil jsem je, abych oslovil více lidí a pomohl i těm, kteří nespádají do blízkého okruhu mých známých.

Snímek obrazovky webu Facebook

© www.facebook.com/Austriainarabic/?pnref=lhs, 30. listopad 2016

Když jsem před dvěma a půl lety poprvé přišel do Rakouska, musel jsem se vyrovnat s mnoha problémy. Každý den jsem musel hledat nová řešení. Pak jsem si řekl: „Dobře, tyto problémy jsem vyřešil, ale mnoho dalších lidí je na tom stejně jako já a s těmito záležitostmi se neustále potýkají.“

Právě proto jsem založil facebookový portál „Rakousko v arabštině“ (www.facebook.com/Austriainarabic), který poskytuje arabsky hovořícím uprchlíkům užitečné informace o každodenních problémech. Tuto stránku sleduje 35 000 lidí. Zpočátku pro mě bylo obtížné porozumět německým tématům, a abych si byl jistý, musel jsem si informace přečíst ještě jednou v angličtině a pak je přeložit do arabštiny. To mi skutečně pomohlo rychle se naučit jazyk.

Můj oblíbený web byl „HELP.gv.at“ a o některých tématech jsem psal z vlastní zkušenosti. Dospěl jsem do bodu, kdy jsem to velké množství obdržených dotazů již nezvládal vyřizovat. Nyní žiji se svou rodinou v Tyrolsku a poradenství pro uprchlíky se zde mezi tím stalo mým hlavním zaměstnáním.

Co je na vaší platformě k dispozici?

Platforma mimo jiné vysvětluje, jak se rychle naučit německy. Vytvořil jsem celý archiv informací o účasti na bezplatných kurzech německého jazyka během probíhajícího azylového řízení

nebo o tom, kde lze najít byty a užitečné organizace. Jsou zde také k dispozici podrobnější informace na témata jako „Kde co je?“, ÖBB (Rakouské spolkové železnice) a Sparschiene (zlevněné železniční jízdenky), bleší trhy, studijní příležitosti, občanství, azylové řízení, rakouská správa, spolkové země, politická situace, odborná příprava a povolání, uznávání kvalifikace získané v zahraničí, tipy týkající se integrace atd. Platforma také poskytuje další kontakty pro případ, kdy my jako provozovatelé webových stránek na určitou konkrétní otázku neznáme odpověď, a vysvětluje, jak zvládnout určité postupy. Jde také o úhel pohledu, který nabízíme: Víme přesně, co uprchlíci chtějí. Vžili jsme se do jejich postavení.

Nyní vás sleduje více než 35 000 lidí; jak to zvládáte?

Už to sám nezvládám, protože stránka po založení začala opravdu rychle růst. Každý den jsem dostával mnoho dotazů a zpráv. Potřeboval jsem pomoc. Zeptal jsem se, zda se ke mně nechce někdo přidat, a Sobhi Aksh mi poslal zprávu, že se chce zapojit. Chtěl jsem zajistit, aby nebyly zveřejňovány žádné nepravdivé informace, a proto jsme nejdříve spolupracovali na zkoušku, a teprve poté jsem jej udělal správcem stránky.

Doufal jsem, že najdu další dobrovolníky, nebo alespoň jednoho člověka na každou spolkovou zemi, abychom mohli průběžně zveřejňovat veškeré nové informace pro všechny rakouské spolkové země. Dosud jsme však nepředali žádné další správce, protože kvalita informací je pro nás také velmi důležitá.

Já žiji v Tyrolsku a Sobhi Aksh ve Vídni. Pracovali jsme spolu celý rok, aniž bychom se osobně setkali. Po telefonu jsme si předávali nápady a podněty. Vytváříme také videa na různá témata, protože mnoho záležitostí lze snáze vysvětlit videem než textem.

Diskuse
© OeAD-GmbH/APA-Fotoservice/Hörmandinger

Muhammad Kasem
© OeAD-GmbH/APA-Fotoservice/Hörmandinger

Sobhi přispěl poučnými videy a zastupoval nás na několika akcích ve Vídni.

Na podzim roku 2015 jsme se ve Vídni zúčastnili události „vítající kultura“ a vytvořili video, které oslovilo 3 miliony lidí.

A poradenství pro uprchlíky se mezitím stalo vaším hlavním povoláním...

Seznámil jsem se s mnoha lidmi tím, že jsem doprovázel uprchlíky na státní úřady a instituce a výrazně jsem se zapojil do sociálního sektoru. Lidé mě začali poznávat, a když jsem získal povolení k pobytu, díky svým dovednostem a kontaktům jsem si ihned našel zaměstnání a potom i druhé.

Každý den jsem získával zkušenosti s klienty prostřednictvím své práce v Centru pro migranty v Tyrolsku (ZeMiT – Zentrum für MigrantInnen in Tirol), které nabízí vícejazyčné konzultace o sociálních

otázkách a záležitostech týkajících se trhu práce. A znám tedy obě strany. Na základě své práce s rakouskými kolegy vím, co si tu lidé myslí. Jsem také zaměstnán u „Tiroler Soziale Dienste“ (Tyrolských sociálních služeb), kde pracuji v oddělení řízení klientů. Jsme instituce zřízená zemí Tyrolsko a poskytujeme primární péči. Kvůli těmto dvěma zaměstnáním mi již na „Rakousko v arabštině“ (www.facebook.com/Austriainarabic) nezbývá mnoho času.

V centru ZeMiT mám na starost oblast „uznávání kvalifikace získané v zahraničí“. Někteří uprchlíci jsou vysoce vzdělaní a ve své vlasti pracovali například jako lékaři. Nemají však ani ponětí o tom, jak svou profesi vykonávat v Rakousku. Téma uznávání zahraniční kvalifikace je ve skutečnosti značně komplikované. Například advokát ze Sýrie zde nemůže jen tak vykonávat svou profesi. Musí se obeznámit s odlišnými zákony, a proto potřebuje perspektivu: buď nový studijní program, což není snadné, nebo práci v jiné oblasti. Já sám jsem toho příkladem – mám magisterské vzdělání v oboru podnikové ekonomiky, a nyní pracuji jako konzultant!

Jakou mají příspěvky na vaší platformě odezvu?

Naši první zprávou bylo video z Traiskirchenu (natočené v úvodním přijímacím centru v rakouském Traiskirchenu). Má již více než 50 000 zhlédnutí a mnozí také viděli rozhovor v arabštině se současnou státní tajemnicí Munou Duzdarovou, který se zabývá otázkou „omezeného azylu“ (Asyl auf Zeit).

Uskutečnili jsme také rozhovor s příznavci FPÖ (Svobodné strany Rakouska) a ptali jsme se, proč se staví proti uprchlíkům. Jejich odpovědi byly značně různorodé.

Jaké obavy mají ti, kteří vaši platformu navštěvují?

Téměř každý uprchlík je traumatizován a ještě není schopen integrace do společnosti. Mezi uprchlíky a společností existuje propast, kterou jednotlivý uprchlík není schopen překlenout. A právě na překlenutí této propasti s lidmi pracujeme.

Fungujeme jako most mezi oběma stranami. Na Facebooku píšou o tom, co Rakušané od uprchlíků očekávají, a dotazují se uprchlíků, jaké poselství bych měl předat na událostech, kam jsem pozván, abych hovořil za uprchlíky. V prosinci roku 2015 jsem například přednášel na Evropském mediálním summitu v Lechu. Ačkoli již existuje mnoho dobrých iniciativ, z různých důvodů se jim bohužel nedaří oslovit cílovou skupinu. Naším cílem je o těchto iniciativách informovat uprchlíky.

Oslovujeme více lidí, protože přesně víme, co uprchlíci potřebují, a jednáme s nimi jako rovný s rovným. Proto jsem založil facebookovou stránku, a nikoli webové stránky – vím totiž, že většina uprchlíků vlastní mobilní telefon, ale ne počítač.

Na které téma se aktuálně zaměřujete?

Nyní pracuji na projektu, který zprostředkovává setkávání mezi Rakušany a uprchlíky z arabsky mluvících zemí, a oběma stranám tak umožňuje lépe se vzájemně poznat. Věnujeme se chování v každodenních situacích a některým sociálním aspektům (jako jsou pozdravy, neformální či formální oslovení, sjednávání schůzek, pohostinnost, humor atd.). Nedorozumění plynoucí z kulturních rozdílů a odlišného způsobu myšlení a jednání se často stávají důvodem k vzájemnému odmítání a odporu vůči tzv. „cizincům“.

Krátké videoklipy se humorným a podnětným způsobem věnují různým aspektům sociální interakce a každodenní komunikace.

Myšlenka tohoto projektu se zrodila z mých vlastních osobních zkušeností coby syrského uprchlíka a z následných pracovních zkušeností.

Naše videoklipy si kladou tyto cíle:

- > Obě kulturní skupiny by měly v obecné rovině získat zkušenost s tím, jak „ti druzí“ běžně přemýšlejí a jednají.
- > Sdílet uprchlíkům, jak mohou a mají jednat, a zajistit, aby tyto informace nebyly předkládány diskriminačním způsobem, jako příkaz či jako autoritářská struktura.
- > Poskytnout Rakušanům příležitost seznámit se s odlišnými kulturami.
- > Vytvořit větší pochopení pro „ty druhé“, protože to, co je pro mě samozřejmostí, může být někým jiným vnímáno odlišně.

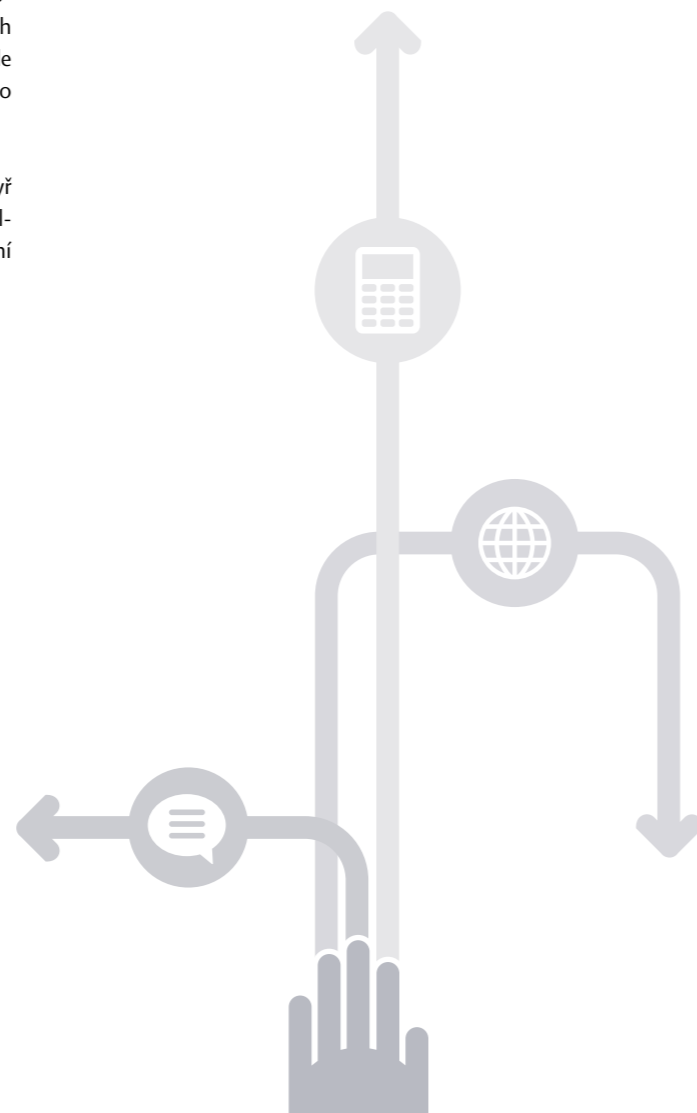
Mnozí uprchlíci se chtějí zapojit do společnosti, která je přijala; chtějí sami na oplátku něčím přispět a formovat společnost. K tomu jsou zapotřebí dobré komunikační dovednosti. Vlastně mám jako uprchlík zkušenost, že je zapotřebí více než jen dobré jazykové dovednosti: Společenské konvence ani běžné společenské zvyklosti nejsou nikde zapsány – tyto dovednosti jsem musel

pracně získávat na základě zkušeností. Musel jsem se například naučit, že v Rakousku lidé při pozdravu navazují oční kontakt – což je zcela v rozporu se syrskými zvyky. Také jsem se musel naučit, jak důležitá je dochvilnost, jaká témata jsou tabuizována. (Na co se mohu ptát? Co se považuje za drzé? Co je v Rakousku ryze soukromou záležitostí, nemusí být chápáno jako soukromé v Sýrii a naopak... a tak dále.)

V Rakousku je dochvilnost důležitá. V Sýrii se 15minutové zpoždění nepovažuje za žádný problém. To je jen malý příklad, jakých existují tisíce. Rakušané od uprchlíků očekávají, že se budou rychle integrovat, ale nikdo jim neukáže, jak to mají udělat. Právě tohoto úkolu jsem se zhostil.

Projektový tým se nyní skládá ze dvou bývalých uprchlíků a čtyř místních obyvatel z Tyrolska. Doufám, že se k naší věci připojí další dobrovolníci a pomohou s projektem nebo poskytnou finanční podporu, abychom mohli tento projekt realizovat.

Rozhovor s Muhammadem Kasemem uskutečnila Eva Baloch-Kaloianov z rakouské platformy EPALE.

Lze naučit solidaritě a toleranci?

Organizace asylkoordination österreich (azylová koordinace Rakousko – www.asyl.at) již od svého založení před 25 lety působí v oblasti školního vzdělávání a vzdělávání dospělých. Na jedné straně zprostředkovává Rakušanům pochopení situace vysídlených osob a žadatelů o azyl v Rakousku, a na druhé straně usiluje o rozpoznávání a pochopení mechanismů rasismu, předsudků a diskriminace a vyvíjí cílenou protirasistickou vzdělávací činnost.

Protirasistická vzdělávací činnost má ambici překročit rámec pedagogiky zaměřené na toleranci a integraci – zabývá se institucionálním rasismem (který se mimo jiné výrazně dotýká uprchlíků), skrytými mocenskými vztahy a každodenními formami strukturálního rasismu.

Ve své práci využíváme několik formátů školení, které jsou krátce popsány v následujícím textu.

Školení argumentace proti hospodským sloganům (Stammtischparolen)

Tento školicí formát vypracoval německý odborník na vzdělávání dospělých Klaus Peter Hufer a v Rakousku jej zavedla Rakouská společnost pro politické vzdělávání (Österreichische Gesellschaft für politische Bildung) v roce 2002.

„Školení argumentace proti hospodským sloganům“ není ani řečnickou přípravou, ani není o schopnosti rychle a vtipně reagovat. Jedná se o formát, který vychází především ze zkušeností účastníků a pracuje s jejich osobními zdroji. Hospodské slogany (HS), tyto „slovně vyjádřené předsudky“ (Hufer), nás často zastihnou nepřipravené v kruhu lidí, kterých si ceníme (stůl štamgastů, rodina, kolegové), nebo ve veřejné sféře. Mnozí z těch, kteří jsou s takovými slogany konfrontováni, pociťují určitý šok nebo vedou nekonečné a marné diskuse s osobami, jejichž cílem většinou není diskutovat o problémech, ale o svém rozhořčení. Většinou bývá rovněž problematické

Herbert Langthaler
Organizace Asylkoordination
Österreich (www.asyl.at)

© DeAP-GmbH / AFK-Fotografie/Hormandinger

Herbert Langthaler je sociální antropolog a novinář. Již více než 20 let působí v oblasti podpory uprchlíků – jako člen správní rady a zaměstnanec organizace asylkoordination österreich a jako šéfredaktor odborné publikace asyl aktuell. Od roku 1999 působí jako školitel v různých programech protirasistické vzdělávací práce.

Kontakt
langthaler@asyl.at
www.asyl.at

Sdílení nápadů a budování sítě 1 „Politické vzdělávání“ s Herbertem Langthalerem
© OeAD-GmbH/APA-Fotoservice/Hörmandinger

vypořádat se s vlastními emocemi (vztek, strach...). Toto „selhání“ je většinou potlačováno a při nejbližší příležitosti se opakuje tentýž vzorec – zůstává jen pocit bezmocnosti.

Jednodenní až jedenapůldenní „Školení argumentace proti hospodským sloganům“ nejprve věnuje poměrně hodně času zjišťování toho, z čeho se fenomén hospodských sloganů skládá a proč je tak obtížné na tyto slogany reagovat. Nakonec jsou shromážděny konkrétní slogany („ONI nám berou práci“, „ONI obtěžují naše ženy“ atd.). Ve druhé části školení jsou formou hraní rolí (u stolu štampastů, tři proti třem) shromážděny strategie proti hospodským sloganům a tyto jsou následně ozkoušeny při dalších „rundách štampastů“. Závěrečným výstupem je intenzivní zážitek a katalog strategií.

Školení je proloženo teoretickými principy, jako je teorie kognitivní disonance, vznik a funkce předsudků či teorie týkající se autoritářství a agrese.

„Zastavení na útěku“ a „Azyl jako právní proces“

„Zastavení na útěku“ („Stationen einer Flucht“) a „Azyl jako právní proces“ („Rechtsweg Asyl“) jsou dvě experimentální hry, v nichž účastníci hrají roli uprchlíků, ale také úředníků a poskytovatelů poradenství pro uprchlíky. Při hře „Zastavení na útěku“ (vytvořené organizací UNHCR) pracujeme se spoluškolenými, kteří sami zažili vysídlení a mohou autenticky informovat o svých zkušenostech. Ukázalo se, že tato kombinace vlastních zkušeností (změna role) a velmi bezprostředních zpráv „přímých účastníků“ (pedagogika založená na vzájemném setkávání) je velmi účinná.

Hra „Azyl jako právní proces“ se osvědčila jako způsob, jak přiblížit relativně složité a vzájemně provázané právní vztahy a byrokratické procesy. Tato experimentální hra byla vytvořena organizací asylkoordinace Österrich a během uplynulých 24 let byla opakovaně přizpůsobována měnícím se právním požadavkům.

Protirasistický seminář „Co s námi rasismus dělá?“

Základními zásadami tohoto semináře jsou primárně protirasistické školicí formáty, které byly v závěru 90. let 20. století a v prvním desetiletí 21. století vytvořeny jako reakce na rozbujelý (především kulturalistický) nový rasismus a posilování pravicových nacionalistických autoritářských stran. Velmi plodné byly zejména zkušenosti a práce s různými školicími programy americké lidskoprávní organizace ADL (Anti-Defamation League). V roce 2000 jsem na pozvání organizace ADL absolvoval školení a spolu se sedmi kolegy jsem se v USA stal školitelem institutu „A World of Difference“.

Důležitá byla rovněž spolupráce s paní Susanne Ulrichovou. Tímto způsobem jsme se například seznámili s programem („Respekt (+) tolerance“; „Achtung (+) Toleranz“), který v letech 1997–2000 vypracovala Susanne Ulrichová v Centru pro aplikovaný politický výzkum (C•A•P – Centrum für angewandte Politikforschung)

v Mnichově. Další školicí formát, s nímž jsme se prostřednictvím agentury Susanne Ulrichové seznámili, nese název „Betzavta“ – jedná se o program vzdělávání k demokracii, toleranci a lidským právům na Institutu pro demokracii a mír ADAM v Jeruzalémě.

Nakonec jsme také používali, a stále používáme, prvky vzdělávací příručky „Stavební kameny nerasistické vzdělávací práce“ („Bausteine zur nicht-rassistischen Bildungsarbeit“) Federace německých odborových svazů. Během uplynulých let jsme několik seminářů rozpracovali z tříhodinového formátu do podoby několikadenních školení využívajících multiplikační efekt různých modulů a cvičení.

Do protirasistických seminářů jsou zahrnuty tyto důležité myšlenky a teorie: různé teorie rasismu, kritická teorie příslušnosti k bílé rase, intersekcionalní teorie, diskuse o interkulturalitě a interkulturalním otevírání atd. Obzvláště důležité je kritické zpochybňování pojmů jako „identita“ a „kultura“ (již nehovořím o „kultuře“, ale o „kontextu původu“) či „integrace“.

V posledních letech si však stále více uvědomujeme, že tyto školicí koncepce, z nichž některé jsou staré 20 let, nám již neumožňují řešit problémy a zkušenosti postmigrační společnosti roku 2016. Musíme reagovat na sociální a demografické změny, ale také na nové projevy rasismu. Z tohoto důvodu svá protirasistická školení v příštím roce přepracujeme ve spolupráci s kolegy z jiných institucí.

Prezentace o migraci

Prezentace o migraci, jako je například „Migrační zóna Evropa“ („Wanderungsraum Europa“), a základních informací týkajících se rakouského azylového systému doplňují nabídku vzdělávání pro dospělé organizace *Asylkoordination Österreich*.

Zajímá nás několik základních otázek, které se týkají dalšího vývoje příslušných vzdělávacích nabídek:

- > Koho vlastně oslovujeme?
- > Jaký obsah je nutné připravit pro kterou cílovou skupinu?
- > Čeho můžeme svými zásahy dosáhnout?
- > Jak můžeme oslovit osoby s odlišným „světonázorem“?

¹ „Postmigrační“ neznamená, že již neexistuje žádná migrace. V uplynulých padesáti letech došlo z důvodu migrace k společenským a politickým proměnám, konfliktům a procesům utváření identity, které současně vedly k novým, pozměněným projevům rasismu.

O možnosti učit toleranci a solidaritě

Lze naučit toleranci a solidaritě? Byli jsme požádáni, abychom právě k této otázce přispěli několika myšlenkami. Za prvé, tuto otázku lze zodpovědět stručným „ano!“. Proces socializace v raném dětství se, mimo jiné, snaží naučit těmto schopnostem a usnadnit jejich osvojení. Je obecně známo, že děti kojeneckého věku nemají vrozenou toleranci ani neprojevují solidaritu. Tuto schopnost a dovednost si lidé musí osvojit pouze důsledným procesem vzdělávání a socializace. Všichni rodiče to pravděpodobně velmi dobře znají.

Joachim Gruber

Bildungshaus Schloss Retzhof

Joachim Gruber získal doktorát v oblasti pedagogiky se zaměřením na vzdělávání dospělých na univerzitě

ve Štýrském Hradci. Přednáší na univerzitě ve Štýrském Hradci v oblasti managementu a řízení kvality v dalším vzdělávání. Od roku 1999 působí jako ředitel centra Zámek Retzhof, Vzdělávacího centra spolkové země Štýrsko.

Kontakt

joachim.gruber@stmk.gv.at | www.retzhof.at

Pojďme využít této příležitosti a ukázat si, že ve fázi raného dětství je tomuto procesu učení vystaven každý a musí jím projít, aby mohl dlouhodobě žít a přežít v sociální struktuře. Nekritické přijetí společenského hodnotového systému dítětem neoponechává v této fázi života téměř žádnou volbu.

Polonca Kosi Klemenšak

Bildungshaus Schloss Retzhof

Polonca Kosi Klemenšak vystudovala německý jazyk a literaturu na Pedagogické fakultě v Mariboru a vzdělávání dospělých

na univerzitě v Klagenfurtu. Od roku 2006 je zodpovědná za pedagogický program, projekty EU a další přeshraniční opatření Vzdělávacího centra spolkové země Štýrsko, Zámku Retzhof. Tato Slovinka dojíždí přes hranice každý den, a kromě svého mateřského jazyka také plynule hovoří německy a anglicky.

Kontakt

polonca.kosi-klemensak@stmk.gv.at | www.retzhof.at

Retzhof
© www.tg-graphiczone.com

Polonca Kosi Klemenšak
© OeAD-GmbH/APA-Fotoservice/Hörmandinger

S přibývajícím věkem jednotlivce, rozvojem jeho kritických schopností a svobodou volby nabývá otázka tolerance trochu jiný rozměr. Z toho mohou vyplývat následující otázky: „Tolerance a solidarita – vůči komu a čemu?“, „Jakým společenským normám a hodnotám podléhám jako jednatel a jako součást společnosti a jak jsou tolerance a solidarita v této společnosti definovány?“, „Jaké znalosti si osobně osvojuji a internalizuji je částečně, nebo úplně? Kde a kdy si nakonec stanovím své individuální meze?“.

V této souvislosti stojí také za zvážení skutečnost, že toleranci a solidaritu lze rovněž uplatňovat vůči osobám a společenským systémům, které samy nemusí nutně naplňovat zásady liberální a otevřené společnosti ve stylu středoevropské, osvícené a relativně bohaté společnosti. Tolerance a solidarita nejsou dobré samy o sobě. Je proto nutné předem objasnit, co to znamená v daném společenském kontextu.

V souvislosti s problematikou migrace či tzv. uprchlickou krizí – která je, popravdě řečeno, také krizí svědomí a jednoznačnosti vlastních norem a hodnot – vyvstává otázka, zda se lze odnaučit dříve osvojeným systémům norem a hodnot, které si jedinci přinášejí z jiných kultur a společenských modelů, a zda si lze osvojit nové.

Německý sociolog a sociální filozof Oskar Negt zastává stanovisko, že demokracie je jedinou formou vlády, jíž je skutečně nutné se naučit, neboť jedinec zde podléhá všem ostatním.

Lze vyučovat a naučit se demokratickému myšlení a jednání a hodnotám jako tolerance a solidarita, které jsou s nimi úzce spjaty a jsou nezbytné k pochopení demokracie?

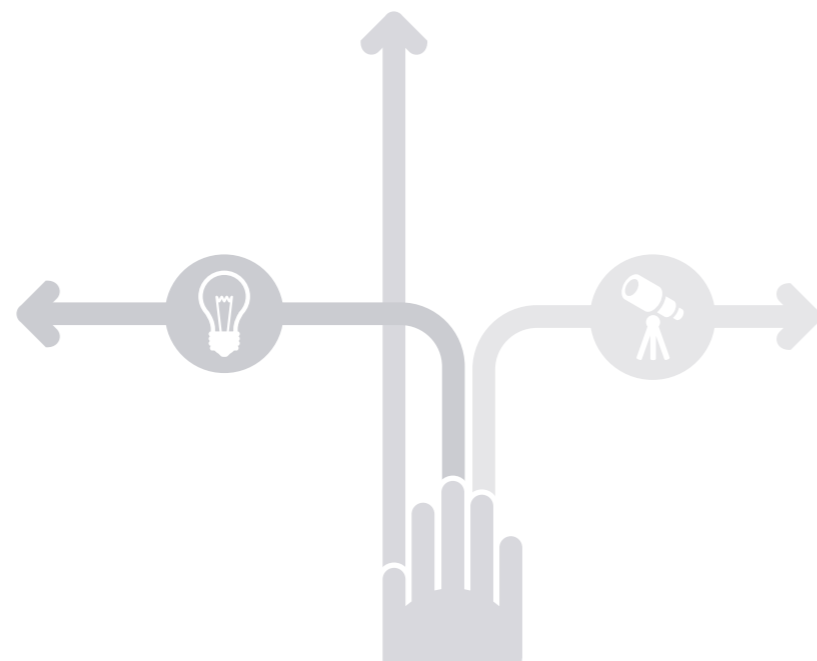
Zde vyvstává otázka, zda a do jaké míry může výměna informací, znalostí a zkušeností a tvorba pedagogických modelů přenosu (otázka metod) účelně přispívat k tomuto procesu výuky a učení v rámci působnosti programů EU?

Také tuto otázku chceme zodpovědět kladně, a to s pozitivním výhledem, pokud jde o efektivitu: vzájemnou výměnu, diskusi a zvažování (často kontroverzních) postojů přímo na místě považujeme za nezbytné pro další koncepce a snahy o řešení problémů.

Přímé a osobní seznámení s osobami a organizacemi – a jejich často velmi rafinovanými mechanismy, díky nimž se v konečném důsledku stávají příklady osvědčených postupů – nelze nahradit odbornou literaturou ani digitálními médii.

Lze tedy obecně vyučovat a naučit se toleranci a solidaritě? V zásadě ano. Přes všechny koncepční a metodické nuance a přání je vždy nutné pamatovat, že každý úspěšný proces výuky a učení předpokládá fungující vztah založený na dialogu mezi učitelem (také prostřednictvím technologicky upravených nabídek) a učící se osobou. Daný jednotlivec má možnost volby a sám nakonec svobodně určí, zda bude tento proces úspěšný a zda bude nabídka přijata, či nikoli.

Na závěr bychom chtěli iniciovat myšlenku, zda by nebylo vhodné „toleranci“ jako cíl výuky a učení nahradit „vzájemným přijetím“.

Integrační politika a dobrovolnická práce

Po vzoru projektu „StartWien – das Jugendcollege“ a práce společnosti Interface Wien

Projekt StartWien – škola pro mladé (StartWien – das Jugendcollege) nabízí od 1. července 2016 celkem 1 000 míst ve vzdělávacích kurzech, které jsou k dispozici dospívající mládeži a mladým dospělým ve věku od 15 do 21 let. Tento projekt je z poloviny financován Evropským sociálním fondem a druhou polovinu prostředků získává od Veřejných služeb zaměstnanosti Vídeň (Arbeitsmarktservice Wien), Vídeňského sociálního fondu (Fonds Soziales Wien) a Magistrátního odboru č. 17 (Magistratsabteilung 17). Škola pro mladé StartWien se zaměřuje na žadatele o azyl, osoby mající nárok na azyl a mladé lidi, jimž byla udělena doplňková ochrana, a to ve věku od 15 do 21 let.

Maria Steindl

VHS Wien

Sociální a kulturní antropoložka Maria Steindl je v rámci projektu StartWien – škola pro mladé (jehož hlavním partnerem je VHS Wien) zodpovědná za celkové řízení. Dříve působila jako generální ředitelka centra Interkulturelles Zentrum a školitelka v oblasti mezikulturních dovedností, boje proti diskriminaci a řízení rozmanitosti.

Kontakt

maria.steindl@vhs.at | www.vhs.at

Škola pro mladé StartWien je již od října 2016 plně vytížená a je výjimečná tím, že žadatelé o azyl, osoby mající nárok na azyl a mladí lidé, jimž byla udělena doplňková ochrana, jsou vyučováni ve třídách společně. Cílem je zajistit, aby tito mladí lidé, kteří již nemají povinnost školní docházky, byli připraveni na další vzdělávání a přípravu nebo vstup do světa práce v rámci modulárního systému.

Margit Wolf

Interface Wien GmbH

Margit Wolf studovala historii a společenskou vědu, filozofii, psychologii a pedagogiku (vysokoškolské vzdělání v oblasti pedagogiky) a nyní působí jako generální ředitelka neziskové organizace Interface Wien GmbH. Na své studijní i profesní dráze získala mnoho znalostí a zkušeností v oblasti dobrovolnické práce, práce s uprchlíky a integrace. Dále založila, organizovala a řídila dobrovolnické projekty zaměřené na celou řadu cílových skupin, a v této činnosti pokračuje.

Kontakt

m.wolf@interface-wien.at | www.interface-wien.at

Sítě školy pro mladé StartWien

Sítě školy pro mladé StartWien sídlí na dvou různých místech ve Vídni a tvoří ji devět partnerů: Vídeňská centra pro vzdělávání dospělých (Wiener Volkshochschulen GmbH), která mají na starost celkovou koordinaci, Sdružení pro vytváření otevřených domů kultury a dílen (WUK), Charita vídeňské arcidiecéze pro pomoc v nouzi (Caritas der Erzdiözese Wien – Hilfe in Not), Spolek pro projekt domu integrace (Verein Projekt Integrationshaus), Interface Wien, organizace abz*austria, institut equalizent, rakouská vzdělávací iniciativa Vielmehr für Alle! (PROSA) a Institut odborného vzdělávání BPI Rakouského hnutí mladých pracujících (ÖJAB), který má na starost odbornou přípravu v dílnách.

Studenti zapsaní do školy pro mladé StartWien mají možnost spolu s nabízenou přípravou a vedením absolvovat určitý počet dnů pracovní praxe. Kromě toho jsou v nabídce některá zvláštní školení, například školení zaměřené na genderovou problematiku a rozmanitost pořádané organizací abz*austria nebo školení týkající se začleňování vytvořené institutem equalizent.

Kurzy na škole pro mladé StartWien

Kurzy nabízené ve škole pro mladé StartWien zahrnují hlavní moduly základního vzdělávání (matematika, angličtina a informační a komunikační technologie) a německého jazyka a speciální moduly, které lze kombinovat podle úrovně a předchozích znalostí studenta a jeho vzdělávacích a profesních cílů (např. středoškolská kvalifikace, tlumočnická či dílenská práce). Vedle těchto modulů jsou studentům k dispozici také další možnosti, například aktivity v oblasti sociální integrace, vzdělávací poradenství, kariérové poradenství či podpůrné programy.

Průměrný student navštěvuje školu pro mladé StartWien devět měsíců, přičemž rozvrhy jsou vždy uspořádány do bloků po osmi

týdnech tak, aby bylo možné výuku pružně přizpůsobit potřebám daného jednotlivce. Škola pro mladé StartWien má sloužit jako odrazový můstek k dalšímu vzdělávání, odborné přípravě či dlouhodobému zaměstnání.

Výběr a přijetí

Přijetí na školu pro mladé StartWien probíhá dvěma možnými cestami. Osoby s přiznaným statusem uprchlíka a mladí lidé, jimž byla udělena doplňková ochrana, jsou navrženi pro fázi výběru svým podpůrným pracovníkem Veřejných služeb zaměstnanosti Vídeň. Osoby, u nichž probíhá azylové řízení a které jsou zaregistrovány k primární péči, včetně mladých lidí ubytovaných v soukromí, posílá do školy pro mladé StartWien Vídeňský sociální fond a Magistrátní odbor č. 17.

Během dvoudenní „fáze výběru“ se zjišťuje úroveň vzdělání studentů (matematika, angličtina a informační a komunikační technologie) a jejich jazyková úroveň a rovněž absolvují konzultaci se sociálními pracovníky. Tito sociální pracovníci se následně scházejí se školiteli a rozhodnou, kdo bude do školy pro mladé StartWien přijat.

Cílem je, aby 40 % přijatých tvořily studentky a 60 % studenti, avšak toto je v praxi obtížné, neboť cílová skupina se skládá převážně z mladých mužů. K aktuálnímu datu je nejčastější zemí původu studentů Afghánistán, po něm následuje Sýrie.

Kariérové poradenství a pomoc

Poradci na škole pro mladé StartWien pracují s každým studentem jednotlivě a určují, jaký další krok učiní poté, co opustí školu. Pokud je to nutné a pokud mladí lidé pokračují do dalšího systému hlavního proudu, mají také možnost získat podporu až na další tři

měsíce. Jak bylo uvedeno výše, škola pro mladé StartWien si klade za cíl poskytnout odrazový můstek, který mladým lidem umožní vstoupit do jiného systému hlavního proudu a zajistí, aby byli dobře připraveni pokračovat například do přechodného kurzu, odborné učňovské přípravy či zaměstnání.

Svími jazykovými dovednostmi spadá většina těchto mladých lidí – okolo 800 – do úrovně A1 až A2 (CEFR, Společný evropský referenční rámec pro jazyky). Přibližně 100 mladých lidí má potřeby v oblasti základní gramotnosti a vyžaduje počáteční vzdělání. Je zde také asi 50 studentů, kteří již mají jazykovou úroveň B1; v těchto případech je kladen větší důraz na kariérové poradenství.

Další partneři

Prostřednictvím partnerství s psychosociálním centrem ESRA, které je umožněno díky podpoře Vídeňské komory práce, je zaměstnancům poskytována další odborná příprava, zatímco mladí lidé mohou od centra získat psychiatrickou a psychologickou péči.

Partnerství s vídeňským městským úřadem pro vzdělávání, které funguje od poloviny října 2016, umožňuje studentům pokračovat do „přechodných kurzů“ obecných vysokých škol, večerních škol či středních odborných škol.

Řada firem, včetně REWE Group, nabízí učňovská místa pro mladé lidi. Donaudampfschiff-fahrtsgesellschaft (Dunajská paroplavební společnost) má rovněž dvě místa, která by chtěla zaplnit učni.

Důležitá je rovněž spolupráce s centry mládeže ve Vídni, která poskytují zázemí pro mladé lidi na místní úrovni.

Co mladí lidé chtějí? Jakou mají motivaci?

Na počátku byla s mladými lidmi stanovena pravidla v podobě „cloudu“. Byli dotázáni, co ve škole chtějí a co nechtějí. Jedním z příkladů toho, co nechtějí, je nuda. Dále nechtějí vidět například násilí, rasismus či vyloučení, ale také mobilní telefony. Dochvilnost je jedním z příkladů toho, na čem chtějí mladí lidé pracovat – je samozřejmé, že věci tohoto druhu je nutné v každodenním životě pravidelně připomínat.

Zapojení dobrovolníků prostřednictvím organizace Interface Wien

Ve škole pro mladé StartWien jsou souběžně s hlavními moduly organizovány aktivity zaměřené na sociální integraci, které realizují dobrovolní pracovníci.

V rámci sítě této školy je organizace Interface Wien odpovědná za dobrovolnickou práci a koordinaci veškerých kontaktů týkajících se práce s dobrovolníky, stážisty, rodiči a komunitou.

Interface Wien je nezisková společnost s ručením omezeným provozovaná úřady města Vídně. Poskytuje vzdělávací a poradenské služby, které každý den využije okolo 1300 přistěhovalců. Organizace si klade za cíl podporovat plnou sociální integraci dětí, mládeže a dospělých z rodin migrantů, a to prostřednictvím svých vzdělávacích a poradenských služeb, které jsou financovány Evropským sociálním fondem, rakouským Spolkovým ministerstvem školství, rakouským Spolkovým ministerstvem pro Evropu, integraci a zahraniční věci, odborem č. 17 Magistrátu města Vídeň - Integrace a různorodost a Vídeňským sociálním fondem.

Vzdělávací služby konkrétně zahrnují kurzy základního vzdělávání v rámci zemské iniciativy vzdělávání dospělých pro mladé lidi, ženy

a muže, kurzy němčiny s dalšími aktivitami zaměřenými na sociální integraci, a vzdělávací akce v rodném jazyce pro dospělé, které se zaměřují zejména na rodiče a jsou součástí programu pro přistěhovalce školy StartWien. Poradenská práce je realizována především oddělením počítačnické podpory a je určena osobám, které mají nárok na azyl nebo kterým byla udělena doplňková ochrana.

Organizace Interface Wien zaměstnává 143 zaměstnanců (stav v listopadu 2016), kteří hovoří 34 jazyky.

Dobrovolnická práce organizace Interface Wien v kontextu komunální politiky

Komunální politika reagovala v roce 2015 na příchod uprchlíků tím, že začala tuto dobrovolnickou síť podporovat, a tato síť se navíc rozšířila. Vůdčí role v této oblasti se ujal Vídeňský sociální fond a Magistrátní odbor č. 17 – Integrace a různorodost. V říjnu 2016 byl například spuštěn web www.where2help.wien. Na tomto webu provozovaném Vídeňským sociálním fondem se mohou zaregistrovat jednotlivci a organizace, kteří se chtějí stát dobrovolníky nebo dobrovolníky hledají.

Další zdroj, který město Vídeň dobrovolníkům nabízí, má podobu informačních modulů „freiwillig:info“ (dobrovolník:info) (www.wien.gv.at/menschen/integration/neuzugewan-dert/info-module-freiwillige.html). Ty jsou zaměřeny na dobrovolníky, kteří pracují v oblasti pomoci uprchlíkům a integrace uprchlíků, a jsou nabízeny čtvrtletně Magistrátním odborem č. 17 – Integrace a různorodost. Tyto moduly poskytují základní informace o struktuře a práci městských úřadů, pokud jde o práci v oblasti pomoci uprchlíkům a integrace uprchlíků, a dále klíčové informace o právu na azyl a podrobnosti o zemích původu a náboženstvích uprchlíků.

Základní přístup města Vídně lze také vidět na příkladu školy pro mladé – StartWien. Ve fázi nabídkového řízení bylo zapojení dob-

rovolníků do tohoto projektu uvedeno v katalogu služeb, přičemž na vlastní realizaci projektu se podílí samostatný koordinátor dobrovolnické činnosti.

Je mimořádně důležité zajistit, aby dobrovolnické role neohrožovaly pracovní místa – to je také jednou ze zásad vídeňské komunální politiky. Interface Wien – nezisková společnost s ručením omezeným provozovaná městskými úřady – zajišťuje, aby kromě odborného školitele byli k dispozici dobrovolníci, kteří poskytují podporu pro již zavedené služby, například kurzy němčiny.

Jak se mohou dobrovolníci zapojit do organizace Interface Wien?

V organizaci Interface Wien aktuálně pracuje 50 dobrovolníků, kteří přicházejí do Vídně prostřednictvím celé řady různých dobrovolnických platforem, neboť město disponuje rozsáhlou sítí dobrovolnické práce.

Tito dobrovolníci jsou rakouští rodáci nebo přistěhovalci. Zejména dobrovolní tlumočníci často sami do Rakouska přišli jako uprchlíci. Mnozí z těchto dobrovolníků jsou ve věku od 20 do 30 nebo od 50 do 60 let.

Organizace Interface Wien v roce 2014 vytvořila – v rámci procesu, do něhož byli zapojeni zaměstnanci, a za pomoci odborníků v oblasti dobrovolnické práce – příručku, jejímž cílem je zajistit bezproblémovou spolupráci mezi zaměstnanci, zákazníky a dobrovolníky.

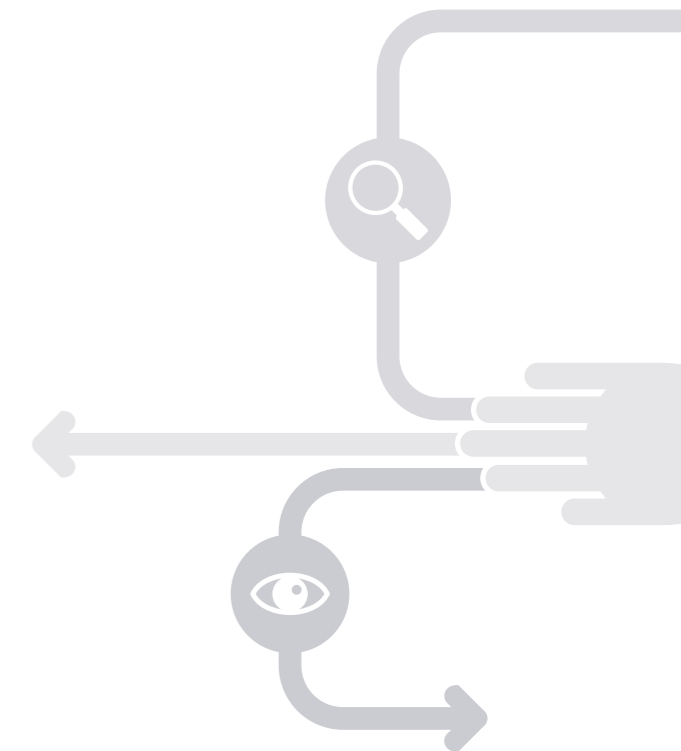
Dobrovolníci pomáhají účastníkům kurzů němčiny (včetně dětí, mladých lidí, mužů a žen) osvojit si jazyk. Pomáhají například mladým lidem s přípravou na rakouskou jazykovou zkoušku ÖSD z německého jazyka nebo se setkávají s uprchlicemi a procvičují německou konverzaci, někdy i nad rámec vyučování. Tato setká-

ní často vyvolávají odezvu jako: „Nyní konečně mohu poznat lidi osobně, nejen prostřednictvím toho, jak jsou líčeni v médiích. To je jednoznačně přínosné.“

To ukazuje další klíčový aspekt práce dobrovolníků v oblasti pomoci uprchlíkům a integrace uprchlíků: osobní setkání pomáhají překonat případné předsudky na obou stranách a budovat vzájemnou důvěru, a proto jsou tato setkání nedocenitelná, pokud jde o soužití všech v jednom městě.

Organizace Interface Wien zahájila v roce 2015 nový směr dobrovolnické práce, a to formou projektů firemního mentoringu. Tento přístup byl poprvé uveden do praxe ve spolupráci se společností Robert Bosch AG, která podporuje mezi svými zaměstnanci dobrovolnickou práci s uprchlíky a integraci. Organizace Interface Wien spojila své síly s azylovou koordinací Rakousko a nabídla odbornou přípravu dvěma kontaktním osobám, které by následně mohly tuto přípravu předat mentorům v rámci společnosti. Projekt „Mentori pro mladé uprchlíky“ byl poté představen 900 zaměstnancům, kteří v té době ve společnosti Robert Bosch AG pracovali, a zájemci dostali nabídku zúčastnit se školicích seminářů pro mentory. Ti se pak mohli rozhodnout, zda se chtějí či nechtějí stát mentory. „Setkávací akce“ zajistila setkání mentorů s dětmi, kterým budou poskytovat mentoring – ty byly doprovázeny školiteli společnosti Robert Bosch AG a sociálními pracovníky organizace Interface Wien.

Tento projekt probíhá téměř rok a je připraven druhý cyklus, přičemž již bylo navázáno partnerství s 30 mentory. Mnozí z mladých lidí, kteří se do projektu zapojili, získali učňovské místo nebo se vzdělávají v rámci hlavního proudu školství. Mnozí mentori disponují sítí kontaktů, což mladým lidem schází, a dokážou jim pomoci se v Rakousku usadit. A právě zde se kruh uzavírá a přivádí nás zpět tam, kde jsme začali: „Co je opravdu výjimečné, ... že žadatelé o azyl, osoby mající nárok na azyl a mladí lidé, jimž byla udělena doplňková ochrana... jsou připraveni na další vzdělávání a přípravu nebo svá první pracovní místa ...“

© DeAD-GmbH/
APA-Fotografie/Horndinger

Therese Ydrén

Odbor regionálního rozvoje, kraj Västra
Götaland, Švédsko

Therese Ydrén od roku 2007 spolupracuje s regionálním rozvojem kraje Västra Götaland ve Švédsku se zaměřením na integraci, dovednosti, začlenění na trhu práce a mezinárodní koordinaci. Má dlouholeté zkušenosti s mezinárodní spoluprací. Svou pracovní dráhu započala v Bruselu ve Stálém zastoupení Švédska při Evropské unii. Poté působila jako referentka pro výzkumné granty na vysoké škole Högskolan Väst a jako koordinátorka sítě výzkumníků v oblasti výzkumu pracovního života v národním výzkumném ústavu. Therese Ydrén studovala politologii, právo a francouzský jazyk na univerzitách ve Švédsku a na Institut d'Études Politiques de Lille ve Francii.

Kontakt

therese.ydren@vgregion.se
www.vgregion.se
www.supportgroup.se
www.doublecup.se

Iniciativy regionálního rozvoje pro žadatele o azyl a nově příchozí osoby kraje Västra Götaland

Kraj Västra Götaland disponuje robustním pracovním trhem a dobře zajištěným veřejným sektorem, a díky tomu se dokáže dobře vyrovnat s výzvou přistěhovalectví. Úspěšná integrace do švédské společnosti vyžaduje úzkou spolupráci mezi jednotlivými zúčastněnými stranami v rámci komunity. Tento text odráží postoj kraje Västra Götaland k žadatelům o azyl a nově příchozím osobám z hlediska regionálního rozvoje.

INTEGRACE VE ŠVÉDSKÉM KRAJI VÄSTRA GÖTALAND V LETECH 2014–2016

- > Kraj v západní části Švédska, 1,7 milionu obyvatel, 130 národností (Švédsko 9,9 milionu)
- > Roční počet žadatelů o azyl ve Švédsku: 2014: 81 301 | 2015: 162 877 | 2016 (září): 22 330
- > V roce 2015 Švédsko vyhovělo 350 žádostem o azyl na 100 000 obyvatel – v Německu, které v absolutních číslech přijalo nejvíce žadatelů o azyl v Evropské unii, činil tento počet 180 žádostí na 100 000 obyvatel.

Východiska iniciativ regionálního rozvoje pro žadatele o azyl a nově příchozí osoby

Počet uprchlíků vstupujících do země v uplynulém roce významně vzrostl. Ačkoli je přijímání uprchlíků především humanitární snahou, kraj Västra Götaland vnímá uprchlíky a nově příchozí osoby také jako přínos pro společnost a potenciální zaměstnance pro své podniky. Kvalitní a efektivní přistěhovačské postupy pro uprchlíky mají zásadní význam pro budoucí vývoj kraje Västra Götaland. Motivace a podnikatelské schopnosti přistěhovalců do Švédska spolu s vyhledávanými odbornými znalostmi a dovednostmi představují nezbytné zdroje k zajištění toho, aby si kraj uchoval atraktivitu a konkurenceschopnost.

Ke kompetencím kraje Västra Götaland v oblasti regionálního rozvoje patří koordinace realizace strategie regionálního rozvoje. Cílem je vytvořit inkluzivní společnost a podmínky podporující začlenění, růst a rozvoj jednotlivců, organizací a firem.

Vysoce kvalitní zdravotní péče, vzdělávání, školení, kulturní aktivity a přístup na trh práce jsou základními aspekty pro zapojení do společenského života, převzetí osobní odpovědnosti a vytvoření pocitu sounáležitosti.

Realizace klíčových iniciativ, jejichž cílem je urychlit cestu k soběstačnosti, snižuje nutnost podpory příjmu a zmírňuje pocit vyloučení.

Úkol a role kraje Västra Götaland z hlediska regionálního rozvoje

Kraj Västra Götaland jako politicky řízený subjekt byl pověřen koordinací programu regionálního rozvoje. Krajská samospráva s 53 000 zaměstnanci je současně největším zaměstnavatelem v zemi.

Spolupráce napříč sektory – od průmyslu přes vzdělávání, veřejné instituce, obecní úřady až po občanskou společnost – je velmi důležitá pro to, aby se nově příchozí osoby mohly v kraji úspěšně usadit.

Agentura pro migraci je v současné době odpovědná za žadatele o azyl, zatímco Veřejné služby zaměstnanosti a obecní úřady mají na starost pomoci nově příchozím s povolením k pobytu. Při integraci, zapojení a humanitárním přijetí uprchlíků hraje klíčovou roli občanská společnost. S účinností od roku 2017 vláda pověří krajské správní rady úkolem koordinovat a organizovat včasné iniciativy pro žadatele o azyl, včetně jazykové přípravy a organizovaného zaměstnání. Kraj Västra Götaland – v rámci svých kompetencí v oblasti regionálního rozvoje a ve spolupráci s místními úřady – hraje důležitou roli, pokud jde o přijímání uprchlíků. Dlouhodobá strategická práce a pečlivě vymezené aktivity se navzájem upevňují a doplňují a současně vytvářejí příznivé podmínky pro udržení vysoké účinnosti práce kraje Västra Götaland.

Krajské aktivity pro žadatele o azyl a nově příchozí osoby

S tím, jak do Švédska vstupuje stále více uprchlíků, se prodlužuje čekací doba na posouzení žádostí žadatelů o azyl. Žadatelé o azyl mezitím zůstávají v zemi nikoho a jsou jim ponechány jen velmi omezené možnosti aktivně se podílet na životě společnosti. Kraj Västra Götaland se snaží omezit riziko prohlubujícího se vyloučení, a proto se zaměřuje také na uprchlíky, kteří jsou ve fázi žadatelů o azyl. Cílem je zajistit, aby tato čekací doba byla smysluplná, a zlepšit podmínky pro žadatele o azyl a nově příchozí osoby procházející procesem usazování ve švédské společnosti, a tím umožnit žadatelům o azyl nezávislý život a snížit riziko jejich vyloučení. S ohledem na tuto skutečnost se kraj Västra Götaland rozhodl zaměřit zdroje na tyto oblasti:

- > Poskytování jazykového vzdělávání během fáze žádání o azyl
- > Zapojení do kulturního života, volnočasových aktivit a sportu
- > Přístup k občanské společnosti a sítím
- > Uspadnění mobility prostřednictvím zvláštního režimu ve veřejné dopravě
- > Podpora mezikulturního dialogu
- > Příležitosti k získání pracovní stáže, zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti
- > Podpora přiřazování do profesí, v nichž je nedostatek kvalifikovaných a zkušených pracovníků, prostřednictvím procesu validace
- > Vytváření plánů usnadňujících vytváření pracovních míst pro nově příchozí osoby v rámci organizace kraje Västra Götaland
- > Zapojení do „zrychleného“ schématu Veřejných služeb zaměstnanosti s cílem pomoci nově příchozím osobám usadit se
- > Stimulace podnikavosti a podnikání

Příklady dobrovolnických iniciativ v kraji Västra Götaland zaměřených na uprchlíky ve fázi žadatelů o azyl

Kraj Västra Götaland iniciuje, rozvíjí a spolufinancuje projekty zaměřené na posílení integrace. Kompetence kraje Västra Götaland zahrnují uznávání a sdílení osvědčených postupů iniciovaných zúčastněnými stranami v kraji. Důležitá je spolupráce s občanskou společností a uznání dobrovolnických iniciativ. Několik osvědčených dobrovolnických iniciativ v kraji Västra Götaland hrálo důležitou roli při zajišťování toho, aby čekací doba byla smysluplná, a při současném posilování integrace uprchlíků. Jednou z těchto iniciativ je organizace „Support Group Network“, síť složená z uprchlíků, kteří spolupracují se švédskou společností a pomáhají ostatním uprchlíkům, žadatelům o azyl a migrantům během dlouhých čeka-

cích dob azylového řízení. Tato skupina poskytuje psychosociální podporu prostřednictvím aktivit, které vycházejí z konkrétních potřeb, a dodává čekací době smysluplnost. Organizace Support Group Network byla založena v srpnu 2014 v největším švédském přijímacím místě pro žadatele o azyl, Restad Gård ve městě Vänersborg, kde pobývá přibližně 1 300 uprchlíků. Tento model se nyní rozšířil do dalších 13 měst a 16 táborů ve Švédsku. Síť Support Group Network se stala zastřešující organizací pro sdružení, skupiny a jednotlivce, kteří chtějí posílit možnosti žadatelů o azyl, uprchlíků a migrantů ve Švédsku i v zahraničí prostřednictvím podpory nezávislých iniciativ a vytváření místních podpůrných skupin v oblastech, kde dočasně či trvale pobývají.

Další dobrovolnická iniciativa, která byla založena místní podnikatelskou radou ve městě Trollhättan ležícím dvacet kilometrů od Restad Gård, zprostředkovává schůzky mezi migranty a firmami. Iniciativa „DoubleCup“ vychází z jednoduché myšlenky schůzky nad šálkem kávy. Uchazeči (žadatelé o azyl a nově příchozí osoby) jsou zváni na schůzky se zástupci firem – uvítacími partnery – přímo na pracovišti. Schůzky využívají podporu nástroje IT. Uchazeče pro program vyhledává organizace Support Group a Veřejné služby zaměstnanosti.

Film o organizaci Support Group Network a iniciativě DoubleCup
produkováný krajem Västra Götaland:
> www.youtube.com/watch?v=_qHWXQhLHW4

© DeAD-GmbH/
APA-Fotoservice/Hörmandinger

Rubia Salgado

das kollektiv. kritische bildungs-,
beratungs- und kulturarbeit
von und für migrantinnen

Rubia Salgado pracuje jako učitelka v oblasti vzdělávání dospělých a autorka v rámci aktivit, které sama organizuje. Těžištěm její práce je oblast kritické pedagogické práce v migrační společnosti. Pracuje na výzkumných a vývojových projektech v oblasti vzdělávání dospělých migrantek – jako učitelka vzdělávání dospělých (němčina jako druhý jazyk, gramotnost) – a dále pracuje v oblasti odborné přípravy a dalšího vzdělávání učitelů. Je spoluzakladatelkou a dlouhodobou zaměstnankyní samoorganizace s názvem „maiz“. Od roku 2015 také pracuje v novém sdružení s názvem „das kollektiv. kritische bildungs-, beratungs- und kultur-arbeit von und für migrantinnen“ (Kolektiv. Kritická vzdělávací, poradenská a kulturní práce migrantek a pro migrantky) v Linci.

Kontakt

rubia@das-kollektiv.at
www.das-kollektiv.at

Kritické vzdělávání dospělých s migranty: Výzvy a perspektivy

aneb

Vzpomínky na řízení, smrt a ostatní

Vzpomínám si, že před 16 lety, krátce po vzniku „černo-modré“ vlády, poslal Pierre Bourdieu Rakousku jedno video poselství.

Vzpomínám si, že před 16 lety byla vypracována Lisabonská strategie. Zaměřovala se na strategický cíl konkurenceschopného a dynamického trhu EU založeného na znalostech.

Vzpomínám si, že před 26 lety George W. Bush vyhlásil nový světový řád.

Vzpomínám si, že neoliberalismu se říká konzervativní revoluce.

Vzpomínám si, že kritika neoliberalismu nemusí nutně zahrnovat kritiku kapitalismu.

Vzpomínám si, že o vzdělávání nelze uvažovat odděleně od sociálních podmínek.

Vzpomínám si, že Paulo Freire před 42 lety napsal, že vzdělávání je vždy politické. Může posilovat status quo, nebo jej kriticky zkoumat.

Vzpomínám si, že jedno z hodnocení z doby před šesti lety označilo Lisabonskou strategii za neúspěšnou.

Vzpomínám si, že následná strategie „Evropa 2020“ se mimo jiné zabývá zkvalitněním a zpružněním právního rámce pro zaměstnanost.

Vzpomínám si, že práce na částečný úvazek je rozšířeným jevem.

Vzpomínám si, že před 16 lety měla čtvrtina zaměstnaných žen v Rakousku zaměstnání na částečný úvazek.

Vzpomínám si, že před 6 lety bylo 32 % žen v Rakousku zaměstnáno na částečný úvazek.

Vzpomínám si, že před rokem byl v Rakousku dosažen rekord: míra zaměstnanosti na částečný úvazek u žen činila 48 %.

Vzpomínám si, že migrantky jsou ve srovnání s Rakušankami více než dvakrát častěji ohroženy chudobou.

Vzpomínám si na azylovou politiku.

Vzpomínám si na označení „de facto uprchlíci“; tehdy byl v Rakousku ministrem vnitra Franz Löschnak, a to bylo před 24 lety.

Vzpomínám si, že před rokem nechala rakouská spolková vláda postavit pohraniční plot.

Vzpomínám si, že Bourdieu u příležitosti vzniku „černo-modré“ vlády v roce 2000 doporučil nevyhledávat instrukce, ale poučit se ze zkušeností.

Vzpomínám si, že hodnocení Lisabonské strategie před 6 lety upozornilo, že bychme-li učinit Evropskou unii atraktivním místem pro investice a práci, je k tomu zapotřebí mimo jiné přispění členských států: aktivní politika hospodářské soutěže a snížení dotací.

Vzpomínám si, že v roce 2015 intelektuálové tvrdili, že jedinou alternativou pro Evropu je silná sociální politika.

Vzpomínám si na politiku úsporných opatření EU.

Vzpomínám si na Řecko.

Vzpomínám si na Španělsko.

Vzpomínám si na apatii.

Vzpomínám si na sociální hnutí.

Vzpomínám si, že jeden postižený muž zapojený do organizace za práva postižených mě před rokem vyčítavě obvinil, že píšu jen o migrantech a uprchlících.

Vzpomínám si, jak mi to bylo nepříjemné.

Vzpomínám si, že jsem mu řekla, že má pravdu.

Vzpomínám si na nutnost spolupráce mezi politicky jednajícími skupinami.

Vzpomínám si, že demokracie je v krizi.

Vzpomínám si, že od odeslání Bourdieuova video poselství zemřelo ve Středozemním moři přibližně 30 000 lidí. Vzpomínám si, že jsem musela napsat „přibližně“, protože přesné počty nejsou k dispozici, což je bezmezný skandál.

Vzpomínám si, že politika úsporných opatření EU způsobuje sociální nouzi.

Vzpomínám si, že navzdory mantře o chybějících alternativách k neoliberalismu existují známé možnosti, jak změnit převládající, násilný, vražedný řád.

Vzpomínám si, že neštěstí je v globálním měřítku rozloženo velmi rozdílně.

Vzpomínám si, že většina lidí žijících v chudobě sídlí v zemích, které bývaly evropskými koloniemi.

Vzpomínám si na ekonomizaci vzdělání.

Vzpomínám si na hlasy, že vzdělávání se musí transformovat ruku v ruce se sociálními transformacemi.

Vzpomínám si na globalizaci, znalostní společnost, zaměstnatelnost, konkurenceschopnost, lidský kapitál a další klíčové pojmy.

Vzpomínám si, že o vzdělávání nelze uvažovat odděleně od sociálních podmínek.

Vzpomínám si, že obchodní zájmy hospodářství mají nejvyšší prioritu, a to i když se tak děje pod rouškou podpory sociální soudržnosti či ochrany životního prostředí, jak ji formuluje Lisabonská strategie z roku 2000 či její aktuální nové vydání.

Vzpomínám si na vzdělávání chápané jako prostředek k přeměně sociálních podmínek. Vzpomínám si, že vzdělávání může otevírat demokratické příležitosti k akci, aniž by pro akci vytvářelo podmínky.

Vzpomínám si, že jakkoli můžeme považovat vzdělávání za nedostatečné s ohledem na cíl transformace společnosti, neznamená to, že vzdělávání v tomto procesu nebude plnit určitou funkci.

Vzpomínám si, že emancipační a kritická vzdělávací činnost se neomezuje pouze na odhalení skutečnosti. Vede k organizaci praxe založené na změně. Současně představuje výzvu pro strukturální změny.

Vzpomínám si na tzv. „pedagogiku pro cizince“ (Ausländerpädagogik) a mezikulturní pedagogiku.

Vzpomínám si, že některé pedagožky vysvětlovaly „kulturalizační tendence“ mezikulturní pedagogiky.

Vzpomínám si, že mezikulturní přístup odvádí pozornost od strukturálních problémů k vnějším, kulturním určujícím faktorům.

Vzpomínám si na pedagogickou reflexivitu.

Vzpomínám si na zásadu reciprocity: všichni studenti jsou vždy také učitelé, a všichni učitelé jsou vždy také studenty.

Vzpomínám si, že když jsem před 10 lety četla text Friggy Haugové, znovu a znovu jsem se sama sebe ptala: co se naučím od studentů?

Vzpomínám si, že tohle je nejtěžší otázka, pokud nechci jako odpověď potvrzení svých předchozích znalostí.

Vzpomínám si, že konstrukce „my“ představuje odlišení od „ne my“.

Vzpomínám si na nerovné mocenské vztahy.

Vzpomínám si, že oslava „pestrobarevnosti“ nepředstavuje cíl, ale problém pro kritickou pedagogickou práci.

Vzpomínám si, že jsem se znovu a znovu ptala: Co se považuje za znalosti? Kdy? Kde? Proč?

Vzpomínám si na vznik znalostní báze proti hegemonii.

Vzpomínám si na hranice svého západního poznání.

Vzpomínám si na násilné procesy odmítání znalostí.

Vzpomínám si na ztrátu kvalifikace.

Vzpomínám si, že v pracovním programu současné rakouské spolkové vlády bylo před 3 lety osvojení německého jazyka popsáno jako základ pro integraci.

Vzpomínám si, že kvalitnější výkon v „soutěži pro lepší mozky“ je hlavním účelem tvorby integračních struktur oznámených spolkovou vládou.

Vzpomínám si, že celá řada účastnic politického života vytvářela a vytváří poptávku po realizaci selektivní migrační politiky, po řízení migrace ve prospěch rakouských ekonomických zájmů.

Vzpomínám si, že 33 procent migrantů je zaměstnáno pod úrovní své kvalifikace. U původních Rakušanů činí tento podíl 11,0 procenta.

Vzpomínám si, že upřednostnění logiky nákladové efektivity v rámci projektu řízení migrace a integrace vede k izolaci, vyloučení, posilování kapitalistického mechanismu vykořisťování, udržování nerovných společenských podmínek, a především k úmrtí tisíců lidí hledajících život daleko od chudoby a/nebo násilí.

Vzpomínám si, že možnost legálně vstoupit do Rakouska je nesmírně malá. Především pro ty, kteří to potřebují.

Vzpomínám si na etiku.

Vzpomínám si na strategický dokument Mezinárodní organizace pro migraci (IOM): migrace musí být řízena tak, aby byly maximalizovány její výhody a minimalizovány její negativní důsledky.

Vzpomínám si, že hodnotové a orientační kurzy pro uprchlíky aktuálně nařízené rakouskou spolkovou vládou nejsou v oblasti vzdělávání dospělých pro migranty v zásadě žádnou novinkou.

Vzpomínám si, že oblast vzdělávání dospělých pro migranty se jeví převážně jako hegemonicky uzpůsobený prostor.

Vzpomínám si, že sdělování hodnot ve smyslu civilizačního projektu, který nese podstatné rysy koloniální pedagogiky, probíhá v Rakousku nejen od prosince 2015. Jeho jedinou novinkou je výslovné vytyčení sledovaných cílů.

Vzpomínám si, že Thomas Fritz před rokem ve svém textu „O hodnotě hodnotových kurzů a přístupu vzdělávání dospělých“ položil tuto otázku: Jak se má vzdělávání dospělých chovat v kontextu systémů národních hodnot a postkoloniálního vzdělávacího imperativu?

Vzpomínám si, že tehdy napsal, že „příručka hodnot“ Rakouského integračního fondu (ÖIF) vychází z obecného podezření, že „lidé z tzv. islámského světa nemají žádné demokratické hodnoty. A pokud mají společenská pravidla, pak ta špatná“.

Vzpomínám si, že aktuální opatření zemské vlády Horního Rakouska ukázkově ilustruje následky manažerského přístupu na úrovni integrační politiky.

Vzpomínám si, že směrnice podporovaných vzdělávacích opatření pro uprchlíky v Horním Rakousku jsou v příkrém rozporu se směrnici plánovacího programového dokumentu Iniciativy vzdělávání dospělých.

Vzpomínám si, že plánovací programový dokument Iniciativy vzdělávání dospělých nestanovuje žádná omezení vyučovacích jednotek, které mohou účastníci kurzů absolvovat v rámci kurzů základního vzdělávání.

Vzpomínám si, že jediné ustanovení se omezuje na určení maximálního počtu vyučovacích jednotek na jeden kurz (400 vyučovacích jednotek).

Vzpomínám si, že v případě kurzů německého jazyka a gramotnosti realizovaných v rámci podpůrného balíčku v Horním Rakousku je počet vyučovacích jednotek na jeden kurz omezen na 75 jednotek a že účastník kurzu může kurz absolvovat nejvýše dvakrát.

Vzpomínám si, že toto ustanovení konkrétně znamená, že primárně negramotného dospělého člověka je nutné naučit číst a psát v cizím jazyce v rámci nejvýše 150 vyučovacích jednotek.

Vzpomínám si, že mnohé studie a mnozí učitelé poukazují na skutečnost, že dosáhnout gramotnosti v druhém či cizím jazyce vyžaduje u primárně negramotných dospělých osob podstatně více času.

Vzpomínám si, že otázka smyslu a účelu těchto předpisů nás nutně vede k tématu vztahu mezi demokracií a migrací v dnešním Rakousku.

Vzpomínám si, že řízení migrace usiluje o maximalizaci výhod a minimalizaci negativních důsledků.

Vzpomínám si, že poraženými – jako v příkladu z Horního Rakouska, a bohužel existuje mnoho dalších příkladů – jsou většinou ženy: ženy s malou či žádnou zkušeností s formálním vzděláváním.

Vzpomínám si, že z pohledu řízení migrace a integrace tyto ženy ztělesňují ony negativní důsledky migrace, které je nutné minimalizovat.

Vzpomínám si, že v demokracii neexistují výjimky.

Vzpomínám si, že toto je demokracie výjimek.

Vzpomínám si na svůj každodenní život učitelky v základním vzdělávání s migranty: řízení, smrt, oddech, síla a boj těchto lidí za lepší život. Slzy a také radost. Nicméně.

Vzpomínám si na technokracii.

Vzpomínám si, že politická rozhodnutí se stávají ryze faktickým problémem.

Vzpomínám si na horní limit pro uprchlíky.

Vzpomínám si na vítající kulturu vstřícnou k přistěhovalcům.

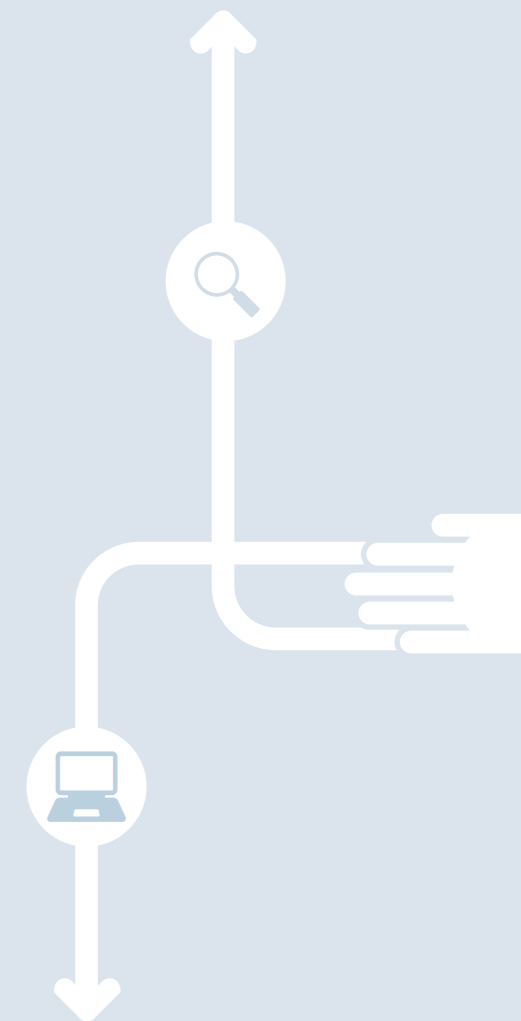
Vzpomínám si na události, při nichž se setkávali lidé, a na kázání o toleranci.

Vzpomínám si, že to vše jsem již někdy slyšela.

Vzpomínám si, že Bourdieu před 16 lety řekl, že Rakousko bylo vytrženo ze spánku a podařilo se mu probrat celou Evropu k bdělosti.

Vzpomínám si na předmět jedné z výstav v organizaci „maiz“, 15 let po Bourdieuově video poselství: „Spí se vašemu psovi dobře?“ Vzpomínám si, že tuto otázku navrhli uprchlíci, kteří byli ubytováni ve stanech.

Vzpomínám si, že o 16 let později často nemohu spát.

Rolf Ackermann

Ministerstvo školství a kultury, mládeže a tělovýchovy Bádenska-Württemberska

Rolf Ackermann již od roku 2007 působí na ministerstvu školství a kultury, mládeže a tělovýchovy Bádenska-Württemberska v oddělení „Odborné vzdělávání a další vzdělávání“.

Koordinuje řadu projektů EU v oblasti vzdělávání Erasmus+.

V rámci Evropského sdružení regionálních a místních orgánů pro celoživotní učení (EARLALL) spolupracuje s více než 20 regiony a městy Evropy. Rolf Ackermann je absolventem Akademie vedení spolkové země Bádensko-Württembersko.

Kontakt

rolf.ackermann@km.kv.bwl.de

www.km-bw.de

www.peopleandskills-danuberegion.eu

www.kultusministerium-bw.de

www.earlall.eu

Regionální spolupráce a integrace: Dobrovolníci, nestátní neziskové organizace, úřady a hospodářství – (jak) to funguje?

Hospodářská situace bádensko-württemberského regionu je velmi dobrá, a zejména přetrvávající robustní vývoj zaměstnanosti v této spolkové zemi nám dává optimistický výhled na rok 2017. Díky míře nezaměstnanosti na úrovni 3,6 procenta má v rámci Německa vedoucí postavení. Silná poptávka po kvalifikovaných pracovnících nabízí mnoho příležitostí pro uchazeče o zaměstnání. Úspěšné začlenění do společnosti a trhu práce vyžaduje od všech příslušných partnerů největší úsilí a investice.

INTEGRACE VE SPOLKOVÉ ZEMI BÁDENSKO-WÜRTTEMBERŠKO 2015–2016

- > Počet obyvatel: 10,7 milionu, míra nezaměstnanosti: 3,6 %, míra nezaměstnanosti mladých lidí 2,7 % (nejnižší v Německu), přibližně 132 000 řemeslných podniků, přibližně 102 000 průmyslových společností
- > Žadatelé o azyl / rok v Bádensku-Württembersku: 2014: 25 673 | 2015: 97 822 | 2016: cca 50 000

Obavy z úřadů, nedostatečná informovanost, ale také chybějící souvislost a propojení nabídek poukazují na nezbytnost úzké spolupráce uvítacích center, dobrovolníků a mentorů, a pokud je to možné, také na nezbytnost koordinace všech relevantních partnerů. Je navíc obtížné vypořádat se s velkým množstvím požadavků bez dostatečné znalosti německého jazyka. V rámci mnohotvárné problematiky integrace a kvalifikace pro trh práce zde stručně popisujeme hlavní pilíře – poradenství a odbornou přípravu pro další vzdělávání, ale také nové přístupy jako „Vzdělávací kampus pro uprchlíky“ či pilotní projekt: „TALENTY – Nové talenty pro firmy – rozvoj potenciálu přistěhovalců a uprchlíků“ v rámci probíhajících projektů KA2 strategické partnerství programu ERASMUS+.

V následujících projektech jsou příslušní partneři příslušných regionů (úřady, nestátní neziskové organizace, hospodářství, dobrovolníci) zapojeni jako partneři konsorcia.

Poradenství a odborná příprava pro další vzdělávání

Jedním z nejdůležitějších cílů vzdělávání v Bádensku-Württembersku a ve všech regionech EU je kvalifikovaná a bezplatná nabídka poradenství v oblasti dalšího vzdělávání v každé fázi života pro všechny občany.

BRIDGE

Projekt BRIDGE „Budování regionálních iniciativ k rozvoji poradenství pro dospělé s nízkou kvalifikací“ programu ERASMUS+ se zaměřuje na dospělé, kteří jsou z důvodu nízké kvalifikace ohroženi ztrátou zaměstnání. Do tohoto projektu jsou zapojeny firmy, které mají zaměstnance spadající do této cílové skupiny.

Tento tříletý projekt přinese následující výsledky: Rozšíření a posílení společných sítí poradenství pro další vzdělávání, spolupráce a tvorba nových aktivit na lepší podporu společného učení v rámci EU, tvorba nových přístupů pro tuto cílovou skupinu, kontrola kvality poradenství z pohledu klientů.

Partneři projektu: Ministerstvo školství a kultury, mládeže a tělovýchovy Bádenska-Württemberska (DE), Asociace center pro vzdělávání dospělých Bádenska-Württemberska (koordinace – DE), Région Bretagne, FONGECIF (FR), Jämtland-Härjedalen (SE), EAR-LALL Brusel (BE).

Tiší partneři: Västra Götaland, trh práce a vzdělávání dospělých města Göteborg (SE), Baskicko, Katalánsko (SP).

Podrobnější informace a video naleznete na adrese: www.earlall.eu.

FairGuidance

Projektovým cílem tohoto projektu FairGuidance programu ERASMUS+ je integrace různě znevýhodněných skupin osob, například osob s nízkou kvalifikací, migrantů, národnostních menšin či dlouhodobě nezaměstnaných, do dalšího vzdělávání a trhu práce.

Toto jsou výsledky: vypracování příručky zaměřené na poradenství orientované na klienty, standardy kvality a rozmanitosti, a to s cílem pokračovat ve zvyšování kvalifikace odborných poradců. Tím bude vytvořena kvalitnější nabídka dalšího vzdělávání a kariérového poradenství se zvláštním zaměřením na rovnost a rozmanitost pro znevýhodněné, nevzdělané a nedostatečně kvalifikované dospělé osoby. Kromě toho je zřizována e-learningová platforma pro poradce z partnerských zemí – Německo, Rumunsko, Bulharsko a dalších zemí EU.

Partneři projektu: Ministerstvo školství a kultury, mládeže a tělovýchovy Bádenska-Württemberska (DE), ttg team training GmbH, Tübingen (koordinátor, DE), Diakonisches Werk Württemberg (DE), Centrum pro vzdělávání dospělých Freiburg (DE), AJOFM GALATI, AMFSS GALATI, AIDRom (RO), Univerzita Angela Kančeva v Ruse, TO-Ruse (BG).

Podrobnější informace naleznete na adrese: www.fairguidance-project.eu.

TALENTY: Migrace a uprchlíci

Tříletý projekt TALENTY – Nové talenty pro firmy – rozvoj potenciálu přistěhovalců a uprchlíků byl zahájen v říjnu 2016 a přináší tyto úkoly a výsledky: analýza stávajících nabídek poradenství pro další vzdělávání, studijní plány, včetně jazykových kurzů s vazbou na pracoviště. Zkušební fáze a hodnocení nových jazykových modulů v různých odborných oblastech (hotelnictví, pohostinství, zdravotnictví, ošetrovatelství a další) v zúčastněných regionech.

Dále tvorba diseminačních materiálů a nástrojů EU pro projekty dalšího vzdělávání, které umožňují rychlý přístup na trh práce.

Navržení aplikace „TALENTY“ pro lepší komunikaci mezi klienty a poradci na straně jedné a firmami na straně druhé.

Partneři projektu: Ministerstvo školství a kultury, mládeže a tělovýchovy Bádenska-Württemberska (DE), Asociace center pro vzdělávání dospělých Bádenska-Württemberska (koordinace, DE), několik center pro vzdělávání dospělých ve městech Stuttgart, Ulm, Offenburg, Constance-Singen, Horní Švábsko (DE) a další. Město Göteborg (SE), Cuben Utbildning AB (SE), Oslo Voksenopplaering Rosenhof (NO), Štýrské sdružení pro vzdělávání a ekonomii ve Štýrském Hradci (AT), Florentská univerzita (IT), EARLALL Brusel (BE). Tichý partner: Västra Götaland (SE).

Podrobnější informace a TV reportáž naleznete na adrese: www.earlall.eu.

Vzdělávací kampus pro uprchlíky ve Stuttgartu

Výchozí situace

Začlenění prostřednictvím práce je jedním ze základních kamenů politiky v oblasti uprchlíků. Je proto zásadní poskytnout zejména mladým lidem kvalifikovanou odbornou přípravu, a prostřednictvím vzdělávání, kvalifikace a odborné přípravy jim otevřít dobré šance na trhu práce. Nadace Stuttgarter Bürgerstiftung (občanská nadace) „Uprchlíci a odborná příprava“ zde zajistila setkání všech významných zúčastněných stran z celé oblasti u „kulatého stolu“. Do podpůrného sdružení jsou nyní zapojeny tyto organizace a podniky: Nadace Roberta Bosche, Úřad pro cizince, škola Steinbeisschule, Robert Bosch GmbH, Státní úřad pro vzdělávání, Obchodní a průmyslová komora pro oblast Stuttgart, Daimler AG, Úřad pomoci pro mládež Stuttgart, Uvítací centrum Stuttgart, Úřad práce, Oddělení/podpora zaměstnanosti WFB, Úřad sociální péče Stuttgart, Porsche AG, Jobcentre, Obchodní komora pro oblast Stuttgart.

Obecně platí, že musí existovat rozdíl mezi zákonnými dávkami a nároky, nabídkami odborných škol, úřadů a zprostředkovatelů

práce a obce, podpůrnými opatřeními komor, nástroji zaměstnavatelů a závazkem ze strany občanské společnosti. Poté, co v roce 2015 přišly první větší skupiny vysídlených osob, vznikla následující analýza problémů:

- > Nezbytný tok informací je stále nedostatečný, a to i vzhledem k neustálým změnám právních požadavků a nabídek podpory. V oblasti jazykové a komunikační přípravy, přípravy na uchazečství o zaměstnání a speciálního profesního studia je nedostatek speciálních vzdělávacích příležitostí.
- > Mnoho firem a podniků má – i díky svému sociálnímu závazku – zájem o mladé uprchlíky jako zaměstnance, avšak i přes mnoho nabídek si rovněž stěžují na informační deficit a chybějící koordinaci.
- > Mnozí z mladých vysídlených lidí jen velmi obtížně dosahují jazykové úrovně B2, kterou vyžadují firmy a odborné školy, a vědí příliš málo o hostitelské společnosti. Z tohoto důvodu potřebují další průběžnou podporu. V zásadě platí toto: přípravný ročník pro práci a povolání (VAB – Vorbereitungsjahr Arbeit und Beruf) je jedním z typů školy v odborných školách v Bádensku-Württembersku, který slouží jako alternativa k typu školy přípravný ročník pro povolání (BVJ – Berufsvorbereitungsjahr). Absolvování přípravy VAB víceméně odpovídá úrovni středoškolského vzdělání (maturitě). Zvláštní formu přípravy VAB na odborných školách v Bádensku-Württembersku představuje přípravný ročník pro práci a povolání bez německých jazykových dovedností (VABO – Vorbereitungsjahr Arbeit und Beruf ohne Deutschkenntnisse). Třídy VABO nabízejí převážně dospívajícím migrantům bez znalosti německého jazyka cílenou jazykovou přípravu. Ta probíhá ve třídách, které jsou odděleny od přípravného ročníku pro práci a povolání, a obvykle klade hlavní důraz na osvojení německých jazykových dovedností. Cílem není kvalifikace na úrovni středoškolského vzdělání. Školní rok končí německou jazykovou zkouškou, která zkoumá nejvýše jazykovou úroveň B1.

Hlavní cílovou skupinu vzdělávacího kampusu proto aktuálně tvoří přibližně 400 studentů tříd VABO. Studenti tříd VAB jsou stejně vítáni jako mladí lidé s potřebou speciální podpory.

Vzdělávací kampus byl prozatím zřízen na tři roky (2016–2019). Bude tak poskytována speciální podpora pro specifickou cílovou skupinu v akutní situaci. Pokud se tato struktura osvědčí a potřeba přetrvá, bude nutné rozhodnout o jejím dalším pokračování.

Vzdělávací kampus – základní struktura

Mladí lidé potřebují centrální hmatatelné místo, jako je například uvítací centrum, kde mohou nezávisle získat poradenství a podporu. Toto místo musí nabízet poradenské služby v celé oblasti kvalifikace a odborné přípravy nebo s ní musí být obeznámeno. Toho je dosaženo prostřednictvím poradenských institucí, jako jsou úřady a zprostředkovatelny práce, ale také prostřednictvím komor a dobrovolnických organizací, které disponují lidskými zdroji přímo na místě. Jsou zde rovněž k dispozici nabídky další podpory, jako je osobní poradenství, jazykové kurzy či další vzdělávání a odborná příprava. Toto místo musí být dobře přístupné, nízkoprahové, orientované na cílovou skupinu a pohostinné – musí mít vhodnou pracovní dobu. Dále je nutné, aby disponovalo místnostmi, kde se mohou lidé scházet a učit se a kde mají přístup k počítačům a internetu. Jsou zahrnuty zkušenosti z projektů jako Jobconnection či Uvítací centrum. Prostorová blízkost umožňuje zúčastněným institucím snadné propojení a zaměření společných pracovních úkolů a pomáhá zabránit zdvojení struktur.

Jedním z faktorů, které jsou pro úspěch Kampusu rozhodující, je koordinace. Rozvíjí strategie zaměřené na zviditelnění nabídky v celém městě a zajištění místní účinnosti, udržuje průběžný dialog s poskytovateli a klienty a vytváří komplexní síť.

Kromě toho koordinuje nabídky, stanovuje potřeby, přiděluje vytváření chybějících modulů, a za tímto účelem cíleně angažuje další partnery. Moduly chybí především v jazykových a komunikačních oblastech, ale také v oblasti sdílení informací o odbor-

ných oborech a učňovském systému. K tomu je však rovněž nutné nabídnout novou paletu metod spolu s mezikulturními dovednostmi a další formy vzájemného učení.

Vzdělávací kampus by v rámci exkluzivní nabídky mohl být současně místem, kde se zjišťují schopnosti a sklony dospívajících lidí před vstupem do odborných škol, a zajistit tak lépe přizpůsobený přechod do dalších oblastí vzdělávání a odborné přípravy.

Sponzorované projekty

Zkušenosti z oblasti odborné přípravy prokázaly, že dospívající lidé ze vzdělanostně znevýhodněného prostředí a/nebo s jazykovým deficitem mají lepší šance, předcházejí-li jejich odborné přípravě nějaký model osobního setkávání, nebo ho přinejmenším doprovází. Sponzorované projekty proto budou nabízeny přímo. Současně je nutné, aby tyto projekty splňovaly očekávání a standardy kvality. Budou tedy zahrnuty již existující projekty, které budou podle potřeby rozšířeny, dále rozvíjeny nebo budou vytvářeny další možnosti. To zahrnuje myšlenku sponzorství v celé její šíři: od vzájemných modelů „peer-to-peer“ přes projekty klasického mentoringu až po nabídky firemního dobrovolnictví. Dále zde byly podněty ohledně centrální struktury pro odbornou přípravu a další vzdělávání, ale také pro podporu a dohled. Vzdělávací kampus se stane místem, kde se budou všechny sponzorované projekty působící v této oblasti setkávat, učit se a vyměňovat si zkušenosti. Vývoj do podoby takového místa, rozšíření a prohloubení nabídky musí proběhnout v koordinaci se stávajícími projekty.

Podrobnější informace naleznete na adrese: www.buergerstiftung-stuttgart.de/neuigkeiten/ausbildungscampus-in-den-startloechern
V případě dotazů se obraťte na: irene.armbruster@buergerstiftung-stuttgart.de

Marion Bock
Graz:Spendenkonvoi

© OVA-AD-GmbH/
APA-Fotoservice/Horndörfer

Marion Bock vystudovala pedagogiku a německý jazyk a literaturu a absolvovala kurz mezinárodního projektového řízení (univerzita ve Štýrském Hradci). Od roku 1999 spolupracuje jako zaměstnankyně a koordinátorka s různými nestátními neziskovými organizacemi a národními i evropskými projekty zaměřenými na rozvoj kvalifikací pro osoby znevýhodněné v oblasti vzdělávání a na uznávání neformálně získaných znalostí. Marion Bock je od července 2016 čestnou členkou správní rady spolku Graz:Spendenkonvoi.

Kontakt
marion.bock@gmx.at
Facebook: [www.facebook.com/
groups/1706328169613315/](https://www.facebook.com/groups/1706328169613315/)

Graz:Spendenkonvoi Přinášíme lidskost uprchlíkům

„Graz:Spendenkonvoi“: Kdo jsme a co děláme

Tehdy každý den přicházely tisíce vysídlených osob přes Balkán na sever. Těmto žadatelům o azyl bylo nutné cestou poskytnout nejn nutnější potřeby, a proto byly prostřednictvím sociálních médií a mezi příbuznými a přáteli spontánně sbírány humanitární dodávky (zejména oblečení, příkrývky a potraviny), byly organizovány automobily a polní kuchyně a byly uskutečněny vícedenní výjezdy, jejichž účelem bylo poskytnout těmto osobám podporu během cesty po balkánské trase. Do těchto výjezdů byli zapojeni zanícení lidé různých věkových kategorií a nejrůznějších národností.

Poté, co byly na konci roku 2015 stále více uzavírány hranice a žadatelé o azyl uvízli v Turecku, na řeckých ostrovech a řecké pevnině, během vánočních svátků roku 2015 vyrazil první konvoj směrem do Řecka, konkrétně na ostrov Lesbos. Během roku 2016 se uskutečnily další čtyři cesty do Řecka, které byly motivovány hlubokým smutkem ze situace těchto lidí, frustrací z nekoordinovaného a nepřesvědčivého přístupu mnoha úřadů i mnohých velkých organizací poskytujících pomoc, ale také vědomím, že ve spolupráci s dalšími dobrovolnickými organizacemi je možné žadatele o azyl fyzicky i psychicky podpořit, byť jako malá skupina.

Několika tisícům lidí, kteří uvízli v Idomeni na řecko-makedonských hranicích, bylo o Velikonocích a svatodušních svátcích poskytováno teplé jídlo, oblečení a hygienické výrobky a mnozí z nich byli podpořeni formou osobní solidarity, informací a individuální pomoci.

Tábor v Idomeni byl v den našeho odjezdu evakuován, a proto jsme poté v létě jeli do Soluně, abychom lidem v několika okolních táborech poskytli balíčky hygienických potřeb, potravin a oblečení. Přiváželi jsme navíc také letní kino, díky němuž jsme byli schopni v táborech nabídnout filmové projekce a hudební večery, které vel-

Idomeni, březen 2016
© Graz:Spendenkonvoi

mi potěšily mnohé děti i dospělé. Během vánočních svátků 2016 vyjede do severního Řecka další konvoj.

Členové a příznivci spolku „Graz:Spendenkonvoi“ jsou navíc rovněž velmi aktivní na regionální úrovni. Díky tomu neustále probíhají různé místní iniciativy na pomoc lidem, kteří hledají nový domov ve Štýrsku, či po svém příjezdu hledají možnost, jak se usadit. Pravidelně jsou organizovány návštěvy odlehklých uprchlických ubytoven a sportovní aktivity, doprovod uprchlíků při jednání s úřady nebo u lékaře, pomoc při hledání ubytování a zaměstnání a dále při získávání srozumitelných a správných informací o tématech, jako je azyl, integrace/inkluze a bydlení v Rakousku. Šíře témat je nezměrná, přičemž dotčené osoby často čelí velkým časovým, organizačním a emočním výzvám.

Sdružení „Graz:Spendenkonvoi“ je registrované od července 2016, má 50 oficiálních členů a přibližně 1 400 členů na Facebooku. Struktura sdružení byla zvolena především proto, aby zajistila větší právní jistotu aktivním dobrovolníkům, ale také příznivcům poskytujícím peněžní či věcné dary.

Petra Olympos
© Graz:Spendenkonvoi

„Graz:Spendenkonvoi“: Jak jednáme

Navzdory formální struktuře registrovaného sdružení se téměř nic nezměnilo na tom, jak angažované osoby pracují – každý může přispět svými podněty, jejichž nezávislá realizace je žádoucí. Tento otevřený přístup umožňuje celou řadu aktivit, které vycházejí ze zdrojů a možností daného jednotlivce a současně kladou silný důraz na individuální potřeby podpory našich nových spoluobčanů.

V této souvislosti je pro nás důležitá spolupráce s dalšími nestátními neziskovými organizacemi, která nám umožňuje využít synergický efekt, rychleji získávat důležité informace a rozšířit rozsah podpůrných služeb. Tato často mezinárodní spolupráce využívá jako zásadní nástroj sociální média, bez nichž by takto rychlé, nekomplikované a široce rozšířené vytváření sítí bylo jen stěží možné.

Také s úřady probíhá opakovaná úspěšná spolupráce, kterou často umožňují (nebo přinejmenším usnadňují) osobní kontakty, ale také odbornost a uznávanost sdružení „Graz:Spendenkonvoi“.

Idomeni, březen 2016
© Graz: Spendenkonvoi

Totéž platí také pro spolupráci s hospodářskými podniky – právě osobní kontakt většinou otevírá dveře firemnímu sponzoringu a větší otevřenosti vůči integraci na trhu práce.

„Graz:Spendenkonvoi“: Co nás pohání

Motivace lidí, kteří se aktivně zapojují do sdružení „Graz:Spendenkonvoi“, je různá: osobní zděšení vyplývající z vlastní zkušenosti, praktické uplatnění sociálních hodnot, potřeba smysluplné politické angažovanosti atd. Nás všechny však spojuje obraz otevřené společnosti, která se stará o ty, jejichž fyzická, duševní či sociální existence je ohrožena.

„Graz:Spendenkonvoi“: Co se dozvídáme z každodenních výzev

Jako dobrovolníci bez formalizovaného přístupu k informacím či kontaktním osobám dost často čelíme neočekávaným výzvám, které vyplývají z individuální situace námi doprovázených osob. Hledáme odpovědi na otázky typu „Je nárok na rodinné přídatky

závislý na azylovém statusu dítěte, nebo matky?“, „Jaké pojištění musí mít žadatel o azyl během stáže?“, nebo „Jak najdeme byt pro rodinu s dítětem, které trpí srdečním onemocněním, přestože daná rodina je ještě stále v primární péči?“ – a znovu a znovu s ohromením zjišťujeme, že máme více informací než mnozí členové či zaměstnanci, kteří působí na plný úvazek na úřadech, v institucích a firmách. Je to o to politováníhodnější, že média již téměř nezmiňují úsilí mnoha aktivních dobrovolníků, kteří do své práce každý den vkládají spoustu své energie, času, srdce, duše a kreativity, aby – v zájmu nových, ale také již dlouho usazených občanů – poskytli podporu během velkého množství kroků, z nichž se skládá cesta k začlenění do naší společnosti...

Průběžná nutnost vypořádávat se s jednotlivými problémy vede k nepřetržitému procesu neformálního učení, a tím přispívá k rozsáhlému shromažďování znalostí a dovedností mnoha lidmi, kteří dobrovolně působí v oblasti začleňování žadatelů o azyl a osob s nárokem na status azylu či doplňkové ochrany. Naše obzory však neustále rozšiřuje také osobní interakce s novými občany, poznávání jiných kultur, jazyků, životních plánů a tak dále.

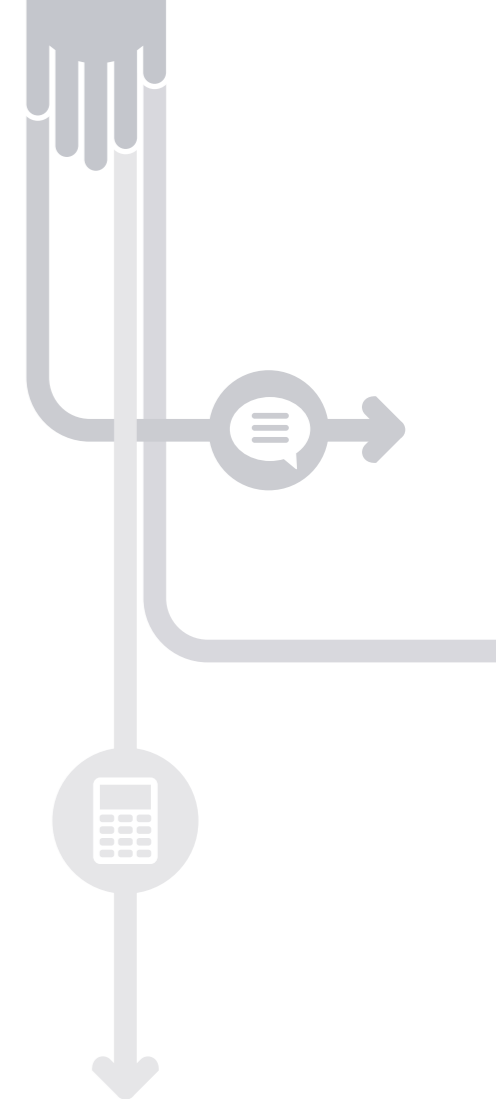
Abychom toto koncentrované know-how dokázali ještě lépe využít, sdružení „Graz:Spendenkonvoi“ spolu s dalšími organizacemi ve Štýrsku plánuje zřídit online platformu, na níž budou prezentována sdružení, iniciativy, úřady, projekty a další relevantní kontakty a informace. Tato síť bude poskytovat jak dobrovolníkům, tak i samotným dotčeným osobám (a případně také zaměstnancům dalších nestátních neziskových organizací, úřadů, institucí a firem) snadnější přístup k důležitým informacím a kontaktním místům.

„Graz:Spendenkonvoi“: Co si přejeme

Naší vizí je, že v určitém okamžiku již velká část námi řešených úkonů nebude zapotřebí, protože tyto podpůrné služby již budou v odpovídající kvalitě poskytovány příslušnými orgány a organiza-

ci, které jsou jimi pověřeny, nebo již nebudou zapotřebí vůbec, protože cílem procesu začleňování/integrace není překážky vytvářet, ale odstraňovat. To je naše vize.

Pokud jde o práci, kterou v současné době odvádějí dobrovolníci sdružení „Graz:Spendenkonvoi“, ale i dalších iniciativ a organizací, přejeme si větší publicitu a podporu v politice a veřejné správě. Jedno je jisté: bez tohoto nepřetržitého úsilí mnoha jednotlivců by začlenění osob, které musely utéci ze svých domovů před válkou a z kázou a doufají, že u nás najdou nový domov, bylo úspěšné podstatně méně často!

Jazykové propojení – Jazyková práce s vysídlenými osobami

Útěk je tím druhem migrace, pro niž jsou příznačné obzvláště náročné podmínky: odchod z tzv. země původu není dobrovolný, a ani tzv. cílová země není vytouženou destinací. Jazyk, jímž se tam hovoří, není jazykem, který by se daní lidé vždy chtěli naučit. Útěk je převážně charakteristický dlouhou, vyčerpávající a život ohrožující cestou. Útěk vede nejen ke ztrátě známého prostředí, kontaktů a vazeb poskytujících stabilitu, ale také k riziku ztráty, či dokonce skutečné ztrátě milovaných osob. Útěk také poměrně často znamená příchod do společnosti, která se z umělé vyvolaného strachu uchyluje ke xenofobii a obraně. Vzdělávání dětí a dospívajících se přeruší a jen zřídka může pokračovat, a pokud ano, tak jen s neuvěřitelným úsilím a zpožděním.

Ztráta jazyka

Když lidé utíkají před násilím, válkou a zkázou prostředí, v němž žili, potom diskuse o kvótách a pohraničních plotech, které jsou živě vedeny v tzv. cílových zemích, dále prohlubují stávající traumata: spolu s tím nastává ztráta jazyka a nemožnost komunikovat tak, jak byl člověk zvyklý.

Ztrátu jazyka vždy doprovázejí omezení a nutnost naučit se novému národnímu jazyku. Již několik let zde lze pozorovat, že v mnoha diskusích se klade rovnítko mezi němčinou a jazykem jako takovým – potom vše, co neodpovídá normálu němčiny, je automaticky vnímáno jako odloučené a cizí. Osvojení němčiny se stává povinností, ačkoli by mělo být příležitostí. Osvojení němčiny je zátěží, zejména pokud lidé ve skutečnosti chtějí a musejí přemýšlet nad něčím úplně jiným. Osvojení němčiny může znamenat ztrátu jiných jazyků, jak to před několika lety výstižně popsal bosenský válečný uprchlík. Vnímá němčinu jako „cizí svět, vzdálenou galaxii v hlavě, tento německý jazyk, kde vše je naopak“ (Busch a Busch 2008, str. 25). Má pocit, že jednotlivé jím ovládané jazyky „žijí“ v kapsách v jeho mozku, kdy němčina je ve stejné kapse jako angličtina, a tak čím více němčiny do této kapsy vloží, tím více angličtiny zmizí.

„Dalo by se říci, že oba jazyky patří do stejné kapsy v mé hlavě.
A nebylo tam dost místa pro oba dva.
Čím více německých slovíček jsem se naučil,
tím méně anglických slovíček mi v hlavě zůstalo.
Nebo lépe řečeno, je pro mě obtížnější,
když potřebuji použít angličtinu.“ (tamtéž)

Tento příklad velmi dobře ukazuje, jak obrovskou výzvu může představovat osvojení jazyka – a postupnou ztrátu angličtiny kopírující pokrok v němčině.

Dobrovolnická jazyková práce

Dozvoďte mi několik myšlenek na téma dobrovolnické jazykové práce. Dobrovolníci většinou pracují s vysokým nasazením, ale velmi často nikdy v životě jazyky nevyučovali a někdy se jedná o učitele na základní škole, kteří nejsou zvyklí pracovat s dospělými, ale s dětmi. Velmi často neexistuje možnost pracovat s profesionálními učiteli jazyků, je nedostatek finančních prostředků, budov či jednoduše profesionálních učitelů. To však může rovněž představovat velkou příležitost – neučit jazyk a gramatiku, ale používat jazyk jako to, čím skutečně je: jako prostředek pro komunikaci.

Jsem pevně přesvědčen, že přirozená komunikace, mluvení a především poslech představuje mnohem účinnější přístup k jazyku než výuka abstraktních gramatických pravidel. Jazyk ve své přirozené, komunikativní a autentické podobě je tím, co uprchlíci potřebují. Stejně tak potřebují jazyk jako prostředek k vyjádření empatie a sociální soudržnosti, a právě to výuka jazyků často nedokáže poskytnout. Odborníci se zaměřují na cíle, jako jsou například úroveň Evropského rámce pro jazyky, na údajně nezbytný pokrok v gramatice a často na zcela irrelevantní obsah učebnic. To vše nemůže vést ke schopnosti jednat v novém jazyce, ale pouze k hromadění metalingvistických znalostí.

Tito dobrovolníci navíc často hrají roli, která bývá charakterizována jako „rovný s rovným“. Tj. nejedná se o přístup, který má paternalistické rysy a staví dobrovolníky do role rodičů, učitelů či „dei ex machine“, všudypřítomných a všemocných superbytostí.

Stručně shrnuto, lze říci toto: dobrovolníci mají dělat to, co umí nejlépe: být komunikačními partnery a kontaktními osobami.

A ještě jedna myšlenka na téma dobrovolnictví: dobrovolníkům se musí dostávat podpory, protože se jedná o osoby pracující s vysokým nasazením. Právě dobrovolníci se snadno dostanou do situací, které jsou na ně příliš. Může se jednat o jednoduché věci, jako je převod peněz ze Švédska do Rakouska, který nelze provést prostřednictvím banky, protože jejich klienti nemají účty, ani prostřednictvím institucí jako Western Union, protože je to příliš drahé. To znamená, že peníze musí být doručeny osobně. Obě strany potřebují jistotu a bezpečnost, a z tohoto důvodu může být nutné, aby dobrovolník ukázal osobě přepravující peníze svůj cestovní pas, což představuje velmi znepokojující situaci. (Tento i následující příběh jsou pravdivé.) Mohou se také náhle objevit příznaky traumatu nebo podporované osoby začnou mluvit o sebevraždě – a na koho z nás by toto nebylo příliš? Podpora je proto naprostou nutností, a to jak pro dobrovolníky, tak pro vysídlené osoby.

Vzájemná výměna jazyků

Na závěr několik myšlenek na téma jazykové práce (tedy spíše komunikace) a mnohojazyčnosti: Výše jsem zmínil, že osvojení němčiny může také často vést ke ztrátě jazyka. V tradičních hodinách německého jazyka probíhá výuka v němčině. V „běžné“ komunikaci využíváme všechny dostupné jazykové prostředky, které nám umožňují navzájem spolu hovořit, vyměňovat si příběhy nebo společně řešit problémy. A právě tato přirozená komunikace se zdá být zásadní. Stejně jako zásada reciprocit z jazykových hodin tak, jak bych ji rád chápal. Ačkoli i jako učitel jazyků se mohou učit novým jazykům, dávat najevo zvědavost nebo opakovat slova

© OeAD-GmbH/
APA-Fotografie/Hörmandinger

Thomas Fritz
lernraum.wien

Thomas Fritz vede lernraum.wien, Institut pro mnohojazyčnost, integraci a vzdělávání dospělých při Centru pro vzdělávání dospělých ve Vídni. Již dlouhou dobu pracuje jako učitel, školitel a pedagog dalšího vzdělávání, přednášející a projektový manažer v oblasti vzdělávání dospělých. Tematické zaměření: mnohojazyčnost, základní vzdělání, superdiverzita a další vzdělávání.

Kontakt
thomas.fritz@vhs.at
www.vhs.at/lernraumwien

se spoustou „chyb“ a spojovat je do jednoduchých vět, jako komunikační partner to mohu dělat mnohem lépe.

Osobně tuto reciprocitu považuji za zásadní, a to především při práci s uprchlíky, neboť v situacích, kdy něco vysvětlují, možná i opravují a pomáhají, se nacházejí v odlišné situaci než v mnoha okamžicích svého současného života. Oni pomáhají, oni jsou odborníky, učiteli, oni mají silné postavení v dané komunikační situaci – a právě to je pro ně přínosné.

¹ Busch Brigitta, Busch Thomas (2008): Von Menschen, Orten und Sprachen. Multilingual leben in Österreich. Klagenfurt/Celovec: Drava

Osvojování a výuka cizího jazyka pro migranty a uprchlíky pro profesní účely

V průběhu let bylo v této oblasti uděláno již hodně práce. Výbor ministrů Rady Evropy vydal v roce 1968 usnesení o výuce jazyků pro migrující pracovníky. V 70. letech 19. století byly na předměstí Londýna vypracovány jazykové vzdělávací moduly pro indické pracovníky zaměstnané v průmyslu, odtud název „průmyslová angličtina“. Profesní účel však byl až donedávna z velké části přehlížen. Tato otázka začala přitahovat zájem během prvního desetiletí 21. století.

Tento článek se zaměřuje na tři hlavní opatření, jejichž účelem je pomoci uprchlíkům/migrantům urychlit vstup do profesního světa:

1. Minulý a probíhající výzkum v Evropském středisku pro moderní jazyky při Radě Evropy
2. Praktická práce pro uprchlíky/migranty v Göteborgu
3. Hra založená na principu, že díky svému rodnému jazyku je každý přínosem, což by mělo výrazně pomoci při integraci uprchlíků/migrantů.

1. Minulý a probíhající výzkum v Evropském středisku pro moderní jazyky (ECML) ve Štýrském Hradci

„Rozvoj jazykových dovedností migrantů v práci“ (2012–2015)

Tento první projekt Rady Evropy (uskutečněný střediskem ECML) položil základy pro inovativní výuku a učení v oblasti jazykového vzdělávání. Výstupy zahrnují webové stránky, které odborníkům v různých evropských zemích umožňují sdílet a rozvíjet svou praxi. Tyto webové stránky také obsahují sadu nástrojů pro zdroje pro praktickou jazykovou výuku na pracovišti, která profesionálům poskytuje okamžité přínosy.

Michel Lefranc
Konzultant

Bývalý generální zástupce organizace Alliances françaises (výuka francouzštiny pro cizince) v Belgii a bývalý ředitel Evropského střediska pro moderní jazyky (ECML) při Radě Evropy. Spoluorganizátor výroční konference o jazycích v Paříži s vazbou na Evropskou komisi a Radu Evropy. Michel Lefranc hovoří francouzsky, anglicky, německy a norský.

Kontakt
micky.lefranc@orange.fr

„Jazyk pro práci: Nástroje pro profesní rozvoj“ (2016–2019)

Cílem druhého projektu Rady Evropy bylo podpořit profesní rozvoj v oblasti pracovního učení na úrovni L2 pro dospělé migranty a etnické menšiny. Projekt vytváří nástroje a zdroje na podporu profesního rozvoje učitelů, pedagogů pro učitele a dalších praktických pracovníků v této oblasti. Projekt si klade za cíl vytvořit čtyři výstupy:

- > Nástroj „Stručný návod“ v nejméně pěti evropských jazycích
- > Rozšiřitelný přehled přístupů k podpoře učení jazyků na pracovišti
- > Rámec pro podporu profesního rozvoje popisující role a kompetence praktických pracovníků v souvislosti s různými přístupy, a to s cílem podpořit učení jazyků související s prací
- > Banka zdrojů (včetně výukových materiálů, případových studií atd.)

Tyto výstupy budou k dispozici online prostřednictvím webu Language for Work Network (<http://languageforwork.ecml.at>).

2. Zvláštní příklad **HOTELOVÝCH TALENTŮ ve městě Göteborg ve Švédsku**

Do tohoto příkladu, který vytváří působivou pobídku k sociální, profesní a jazykové integraci migrantů/uprchlíků, jsou zapojeni čtyři významní aktéři.

1. Město Göteborg
2. Škola Cuben (www.cubenutbildning.se/)
3. Potenciální zaměstnavatelé (často hotely, které nabízejí nejrůznější pracovní místa)
4. Migranti a uprchlíci

Zaměříme se na hlavního aktéra a hlavní hnací sílu tohoto procesu: školu **Cuben**, která poskytuje jazykové kurzy, organizuje kontakty, přípravné práce a návazné sledování migrantů/uprchlíků na trhu práce.

Cuben není odborná škola v pravém slova smyslu. Dalo by se říci, že se jedná současně o jazykovou i odbornou školu s přibližně 1 600 studenty. Má běžné jazykové kurzy a specializuje se na kurzy upravené pro potřeby trhu práce. Škola zaměstnává 40 učitelů a 4 kouče a je finančně podporována městem Göteborg.

Škola Cuben pro uprchlíky/migranty organizuje celý proces, počínaje jazykovými kurzy či specializovanými kurzy s kouči přes shromažďování řádných materiálů pro profesní účely až po jednání s profesním světem a navrhování stáží atd. V tomto ohledu uplatňuje přístup ucelené školy.

Mezi hlavní profesní oblasti, jimiž se zabývá, patří hotely s různými pracovními nabídkami, ale také stavebnictví, zdravotnictví, podnikání, obchodní logistika...

Většina **studentů ve vzdělávání dospělých** jsou migranti a uprchlíci ve věku 20–60 let. Tito studenti jsou cizinci z mnoha různých zemí a ne všichni jsou uprchlíci. Většina z těch, kteří navštěvují kurzy se specializovanými stážemi, jsou pracovníci s nízkou kvalifikací. Někteří z nich mají vysokoškolské vzdělání a prostřednictvím školy Cuben chtějí získat první pracovní zkušenosti jako odrazový můstek ke své profesní dráze.

Ve specializovaných pracovních kurzech je každému studentovi přiřazen speciální lektor/kouč. Studenti současně pracují co možná nejsamostatněji, což jim pomáhá rychleji nalézt cestu do švédské společnosti.

Role jazykových učitelů a koučů

Jazykoví učitelé školy Cuben učí švédštinu a spolupracují s kouči a firmami. Jsou pružní a umí se přizpůsobit. Běžný postup speciálních pracovních kurzů ve škole Cuben spočívá v začlenění informálního učení a materiálů z trhu práce do formálního jazykového učení.

Koučové školy Cuben pocházejí z různých prostředí: hotelového managementu, světa fotbalu (včetně zkušeností s prací s mládeží). Někteří z nich jsou sami uprchlíci, což jim pomáhá lépe porozumět jiným uprchlíkům. Úlohou koučů je seznámit studenty v rámci jazykové výuky se speciálními školeními školy Cuben a kontakty na trh práce, a to zejména s ohledem na hotelnictví (kontakty se 14 hotely v Göteborgu). Koučové jsou otevření, tolerantní a flexibilní. Nikdy neříkají NE. Koučové jsou si vědomi toho, že studenti mohou v úvodní fázi dělat chyby. Poté jim pomáhají nalézt další stáž. V této souvislosti působí jako kariéroví poradci. Učitelé a koučové vzájemně intenzivně spolupracují.

Studenti, kteří zahájí kurzy pro profesní účely, již ve švédštině většinou dosáhli jazykové úrovně A1 až B1. Studenti, kteří v rámci kurzu sledují společný cíl, mohou být na různé jazykové úrovni. To nepředstavuje problém, neboť práce ve třídě je založena na vzájemné pomoci. Studenti totiž musí pochopit, že jsou součástí týmu. Koučové studenty motivují, aby neustále spolupracovali s cílem dosáhnout lepších výsledků.

Obsah kurzu je sladěn s potřebami trhu práce v Göteborgu.

Stáž

Stáže jsou organizovány s dlouhým časovým předstihem. Ředitelé hotelů škole Cuben například oznámí, koho budou v blízké budoucnosti potřebovat, a Cuben v souladu s tím zorganizuje školení.

Studenti poté zahájí stáže, kdy 2–3 dny v týdnu pracují a 2–3 dny v týdnu docházejí do školy. Stáže trvají 3–15 týdnů. Během této doby se ředitel hotelu nebo jiný pracovník na obdobné pozici může rozhodnout, zda si chce stážistu ponechat, případně mu nabídnout jinou práci v hotelu. Hotely nabízejí širokou škálu možností zaměstnání, jako je například účetnictví, úklid, technická podpora, školka...

Pokud určitá situace nefunguje správně, studenti mohou během stáže změnit hotel a najít si vhodnější práci v jiném hotelu. Koučové a/nebo učitelé nejméně jednou týdně navštěvují studenty, aby se ujistili, že vše probíhá správně, a případně se připravili na nové kurzy.

Hotely jako Scandic poskytují interní školení v rámci obchodní školy Scandic, pokud se firma rozhodne, že si studenta ponechá. Hotely ve většině případů představují odrazový můstek pro vstup na trh práce. Studenti vědí, že stáže umožňují nahlédnout do švédského trhu práce. 90 % studentů, kteří mají zájem o práci v hotelnictví, tuto práci získají; 70 % studentů nachází uplatnění v jiných oblastech.

Škola Cuben své bývalé studenty dále sleduje – jedná se o důležitý nástroj umožňující ukázat současným studentům, čeho mohou dosáhnout.

Jazyky

Pracovníci hotelů nemusí mluvit plynně švédsky. Zpočátku postčuje angličtina. Studenti by však měli pokračovat v osvojování švédštiny, protože jim to usnadní život ve Švédsku.

U některých stáží je osvojení švédštiny povinné (např. u ošetřovatelů). Čím lépe studenti hovoří švédsky, tím širší je nabídka dostupných pracovních míst.

Jak pokračovat?

Aktuálně je v plánu tuto myšlenku dále šířit, protože se velmi dobře osvědčila, a toho bude dosaženo prostřednictvím projektu TALENTY programu Erasmus+. Projekt má tyto cíle:

- Rozvíjet sadu nástrojů školy Cuben
- Nalézat v různých zemích firmy/organizace, jako jsou hotely, které jsou ochotné investovat

- Vytvářet písemné záznamy o tom, jak vést učební hodinu v závislosti na typu pracovního místa (plány učebních hodin byly dosud koučům poskytovány ústně, bez učebních osnov); instinktivní práce se totiž osvědčila jako úspěšný přístup
- Posoudit výuku na základě informálního učení
- Vyzvat školu Cuben k poskytování rychlokurzů evropským učitelům a koučům
- Italská univerzitní partnerka vytvoří obecný postup s příslušnými pokyny.

3. „New Amigos“

Hra **New Amigos** získala Evropskou jazykovou cenu LABEL a již několik let je úspěšně realizována v Norsku – díky tomu mohou tuto hru začít používat další země jako most mezi uprchlíky a místními obyvateli.

Odůvodnění: Díky svému rodnému jazyku je každý přínosem, přičemž hra New Amigos je pro uprchlíky a místní obyvatele klíčem k tomu, aby tuto hodnotu vzájemně sdíleli jako rovný s rovným a současně se spřátelili.

Hra nevyžaduje žádné předchozí znalosti a pracuje s hráči od nuly až po jazykové dovednosti na úrovni plynulé konverzace (úroveň B1).

Cílem hry je naučit se plynule jazyk a překlenout propast mezi nulovou znalostí jazyka a plynulou konverzací. Příliš mnoho metod jazykové výuky se soustřeďuje na dokonalost, nikoli na funkci, a mnoho studentů proto končí dlouho před tím, než dosáhnou konverzační úrovně. Zipfův zákon říká, že rozumět 100 nejčastěji používaným slovům určitého jazyka znamená rozumět 50 % daného jazyka, a proto by nemělo trvat dlouho dosáhnout takové úrovně, při které se studenti mohou zapojit do konverzace.

Hra **New Amigos** začíná nejdůležitějšími slovy a obraty, které studenti často opakují. Má tři úrovně, takže začátečníci mohou hrát s pokročilejšími mluvčími. Každý tak má stejnou šanci ve hře zvítězit. Mluvčí jazyka A se mohou učit jazyk B; mluvčí jazyka B se mohou učit jazyk A, anebo mluvčí jazyků A a B mohou hrát společně a učit se od sebe navzájem.

Ve školách po celém Německu se hra úspěšně používá ve školních soutěžích a má podporu 15 ministrů. Měla by fungovat stejně dobře také ve školách ve Francii. V září byla v Norsku spuštěna norsk-arabská verze hry, přičemž uprchlíci a místní obyvatelé se nyní každý týden scházejí v jazykových kavárnách a knihovnách po celém Norsku.

Podrobnější informace o hře **New Amigos** naleznete na webu: <http://siu.no/eng/For-the-media/News/award-for-norwegian-arabic-language-game>

Možnosti financování v programu vzdělávání dospělých Erasmus+

Instituce vzdělávání dospělých, které uvažují v širších souvislostech a chtějí do své práce integrovat evropské kontexty, mohou předkládat projektové žádosti v rámci programu vzdělávání dospělých Erasmus+. Program Erasmus+ je jednoznačně zaměřen na vzdělávací a politické priority strategie Evropa 2020 a cíle strategického rámce evropské spolupráce v oblasti všeobecného a odborného vzdělávání – ET 2020. Tento článek popisuje obě možnosti financování „KA1 – Mobilita ve vzdělávání dospělých“ a „KA2 – Strategická partnerství“.

Photos © OeAD/Sabine Klimpt

Karin Hirschmüller

Národní agentura Erasmus+ vzdělávání

Vystudovala podnikovou ekonomiku na vídeňské Vysoké škole ekonomické a od roku 2009 působí v oddělení

vzdělávání dospělých a průřezovém oddělení organizace OeAD GmbH při Národní agentuře Erasmus+ vzdělávání. Pracuje také pro síť Euroguidance (evropská síť pro podporu poradenství) a podporuje projekty strategických partnerství v oblasti vzdělávání dospělých v rámci programu Erasmus+. Předtím působila v Institutu Ludwiga Boltzmannova pro lidská práva, a to v oblasti vzdělávání dospělých, zejména v oblasti dialogu mezi Romy a ostatními etniky a v oblasti boje proti diskriminaci.

Kontakt

karin.hirschmueller@oead.at | www.bildung.erasmusplus.at

Maria Madalena Bragança Fontes-Sailler

Národní agentura Erasmus+ vzdělávání

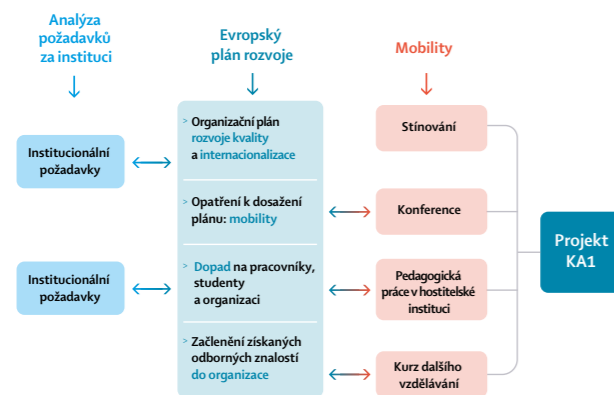
Před 18 lety začala pracovat v organizaci OeAD. Jako rodilá Portugalka absolvovala studium filozofie na univerzitě v Portu a následně dva roky vyučovala filozofii na akademickém gymnáziu v Portugalsku. Poté dokončila společné evropské magisterské studium v oblasti managementu cestovního ruchu na univerzitách v Anglii a Německu. Paní Fontes-Sailler působila mnoho let v sektoru mezinárodního a vysokého školství a vzdělávání dospělých a sedm let žila v Izraeli, Rusku a Belgii a dále v Rakousku a Portugalsku.

Kontakt

madalena.fontes-sailler@oead.at | www.bildung.erasmusplus.at

KA1 – Mobilita ve vzdělávání dospělých

Tato možnost financování umožňuje organizacím vysílat zaměstnance do jiných evropských zemí, kde se účastní předem určených nabídek dalšího vzdělávání. Zaměstnanci například navštěvují semináře a kurzy dalšího vzdělávání, formou stínování se seznamují s jinými institucemi nebo jsou pověřeni pedagogickou činností v hostitelské organizaci. Podstatné je, že tyto činnosti úzce souvisí s tzv. evropským plánem rozvoje a výsledky učení jsou po pobytu v zahraničí začleněny do organizace. Následující obrázek znázorňuje základní aspekty žádosti v rámci klíčové akce KA1:

© Národní agentura Erasmus+ vzdělávání.

Koncepce projektu začíná analýzou potřeb vlastní instituce, pokud jde o rozvoj kvality a internacionalizaci (například s ohledem na evropský rozměr ve vlastní činnosti, kompetence pracovníků, nové učební metody a nástroje nebo procesy odborné přípravy a učení). Evropský plán rozvoje vychází z takto zjištěných potřeb a popisuje cíle, které společnost pro propagační časový rámec stanovila, a opatření (mobility formou pobytů v zahraničí) realizovaná k jejich dosažení. Zkušenosti a výsledky učení realizovaného

zaměstnanci díky mobilitám jsou začleněny do vlastní instituce, například prostřednictvím seminářů pro kolegy, využitím osvojených metod ve vlastní pracovní oblasti nebo zahájením nových iniciativ. Pobyt v zahraničí v rámci úspěšného projektu KA1 tedy budou přínosem jak pro jednotlivé účastníky, tak i pro organizaci jako celek.

Podání za konsorcium

Několik rakouských organizací, které se zabývají podobnými tématy, může rovněž podat společnou žádost za konsorcium. Obzvláště zajímavé je, že společná žádost snižuje jednotlivým institucím výdaje na administraci, což je přínosné především pro organizace, které chtějí vyslat jen několik málo zaměstnanců. Tato možnost také nepřímo podporuje regionální spolupráci mezi institucemi, které sledují tutéž vizi.

KA2 – Strategická partnerství

Ve strategickém partnerství několik evropských institucí na dobu jednoho roku až tří let vstupuje do intenzivní spolupráce za účelem dosažení určitých cílů. Zásadní význam má vytvoření obsahu projektu, který má trvalý účinek, což může znamenat materiály a příručky, které budou zapotřebí v následujících letech, nebo výsledky učení, které danou instituci lépe připraví na možný budoucí vývoj.

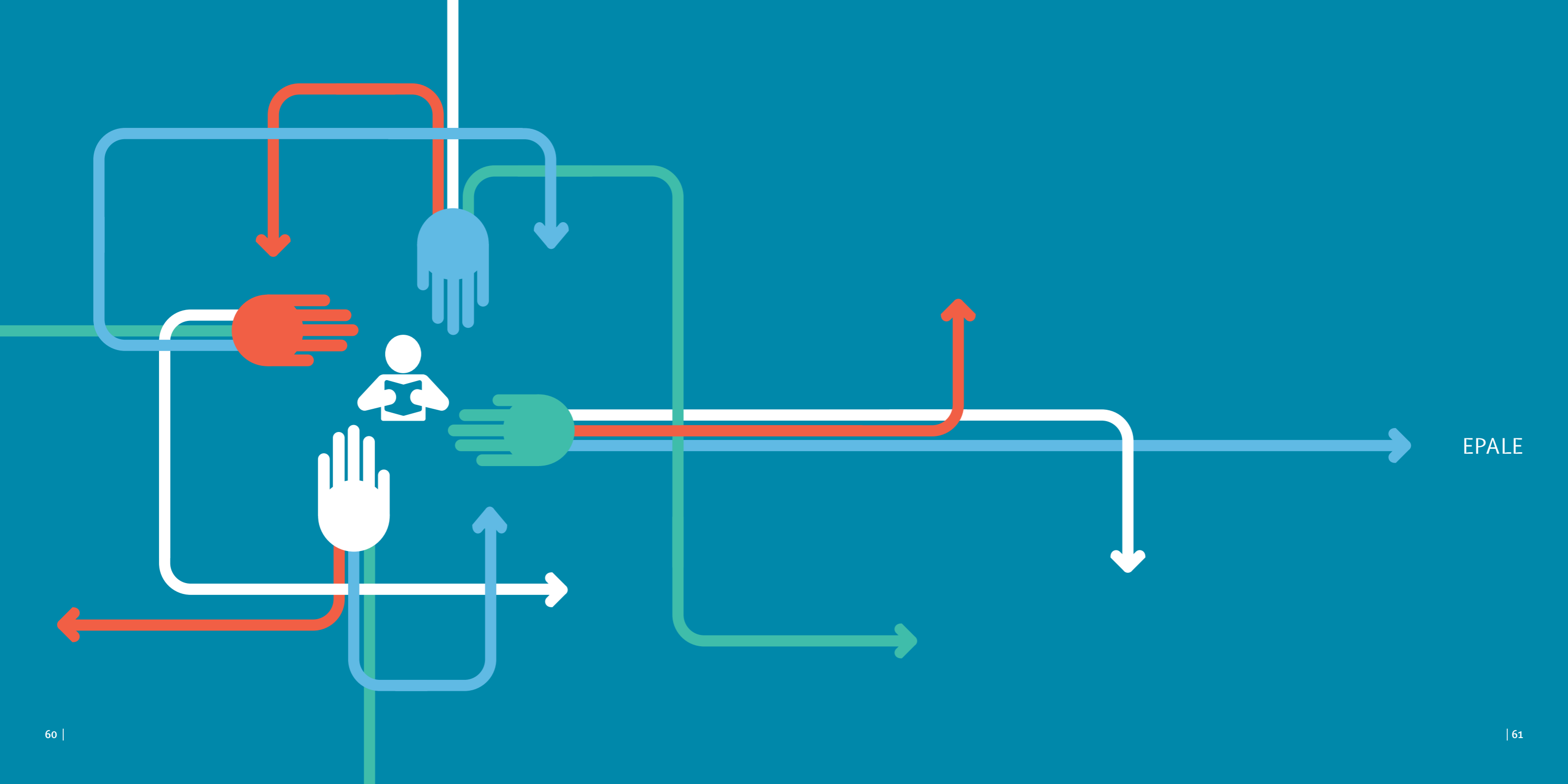
Instituce mohou volit ze dvou typů strategických partnerství. „Projekt na podporu výměny osvědčených postupů“ se zaměřuje na výměnu konkrétních témat, metod, nástrojů apod. s jinými zeměmi. Například: příklady osvědčených postupů jsou zkoumány a hodnoceny podle stanovených kritérií kvality; je zkoumána přenositelnost, a na základě toho je vypracována sbírka těchto příkladů.

„Projekt na podporu inovací“ oproti tomu vytváří zcela nové materiály, které mohou zahrnovat studijní plán semináře, příručky

s výukovými materiály nebo také metodické knihy. Tento typ projektu se však v každém případě vztahuje na produkty, jejichž vytvoření vyžaduje více pracovních dnů; kvalitativní a inovativní vlastnosti těchto produktů poskytují zásadní přínos pro oblast vzdělávání dospělých.

Rozpočet se skládá z jednotlivých, modulárně kombinovaných kategorií nákladů na oba typy projektů. Finanční vypořádání se provádí převážně prostřednictvím jednotkových nákladů, což zmírňuje náklady na administraci.

Podrobnější informace týkající se podávání žádostí:
> www.bildung.erasmusplus.at

EPALE

EPALE – Co z toho budete mít vy? <https://ec.europa.eu/epale>

Zapojení do komunity EPALE přináší mnoho výhod.

Připojte se k různorodé rodině vzdělávání dospělých

Platforma EPALE si klade za cíl vytvořit jednotnou komunitu vzdělávání dospělých na národní i evropské úrovni. Pokud se připojíte k platformě EPALE, budete moci komunikovat s různými aktéry v oblasti vzdělávání dospělých, jako jsou školitelé, tvůrci politiky či dobrovolníci.

Vytvořte si síť kontaktů s podobně smýšlejícími jednotlivci

Jako členové platformy EPALE můžete diskutovat o nápadech a sdílet informace s ostatními lidmi ve své zemi i v Evropě, kteří pracují ve vašem sektoru. Tato platforma je ideální pro hledání partnerů nebo sdílení zkušeností a nápadů týkajících se vašeho projektu vzdělávání dospělých!

Vykročte mimo svůj profesní okruh

Platforma EPALE nabízí sektoru vzdělávání dospělých něco nového – dává vám možnost snadno navázat kontakt s evropskými profesionály v oblasti vzdělávání dospělých mimo váš obvyklý profesní okruh – včetně tvůrců politik, bloggerů, výzkumných pracovníků, dobrovolníků, lektorů, školitelů a dalších.

Oslovte širší publikum

Možná jste bloggeři, kteří se chtějí podělit o názor na téma týkající se vzdělávání dospělých; vědci, kteří napsali knihu o nové metodice; tvůrci politiky se zajímavým návrhem; nebo školitelé, kteří se chtějí podělit o osvědčený postup, událost, reportáž nebo zdroj, který by zajímal vaše kolegy. Platforma EPALE vám může zajistit okamžitou viditelnost nejen v Evropě, ale též po celém světě.

Získejte přístup k bohaté databázi zdrojů

Členové platformy EPALE mají přístup k více než 1 000 vysoce kvalitním zdrojům týkajícím se vzdělávání dospělých. Naše komunita zajišťuje, aby se tato bohatá databáze neustále rozšiřovala.

Bud'te v obraze

Platforma EPALE vás bude průběžně informovat o aktuálních novinkách a vývoji v odvětví ve vaší zemi i v celé Evropě.

Jak se zapojit?

Chcete-li využít vše, co vám platforma EPALE může nabídnout, stačí se na této platformě zaregistrovat.

Vytvořte si profil na platformě EPALE

Usnadněte vytváření sítí a navazování kontaktů s kolegy a dalšími členy platformy tím, že vyplníte svůj profil a poskytnete co nejvíce informací. Informujte komunitu o svých odborných zkušenostech, zájmech a aktuálních projektech.

Zapojte se do diskuse

Platforma EPALE má pět širokých tematických oblastí, které podporují vzájemnou spolupráci, včetně fór, komentářů, hodnocení a hlasování. Tyto tematické stránky představují prostor, kde lze poskytovat informace a kde se mohou setkávat uživatelé podobného smýšlení.

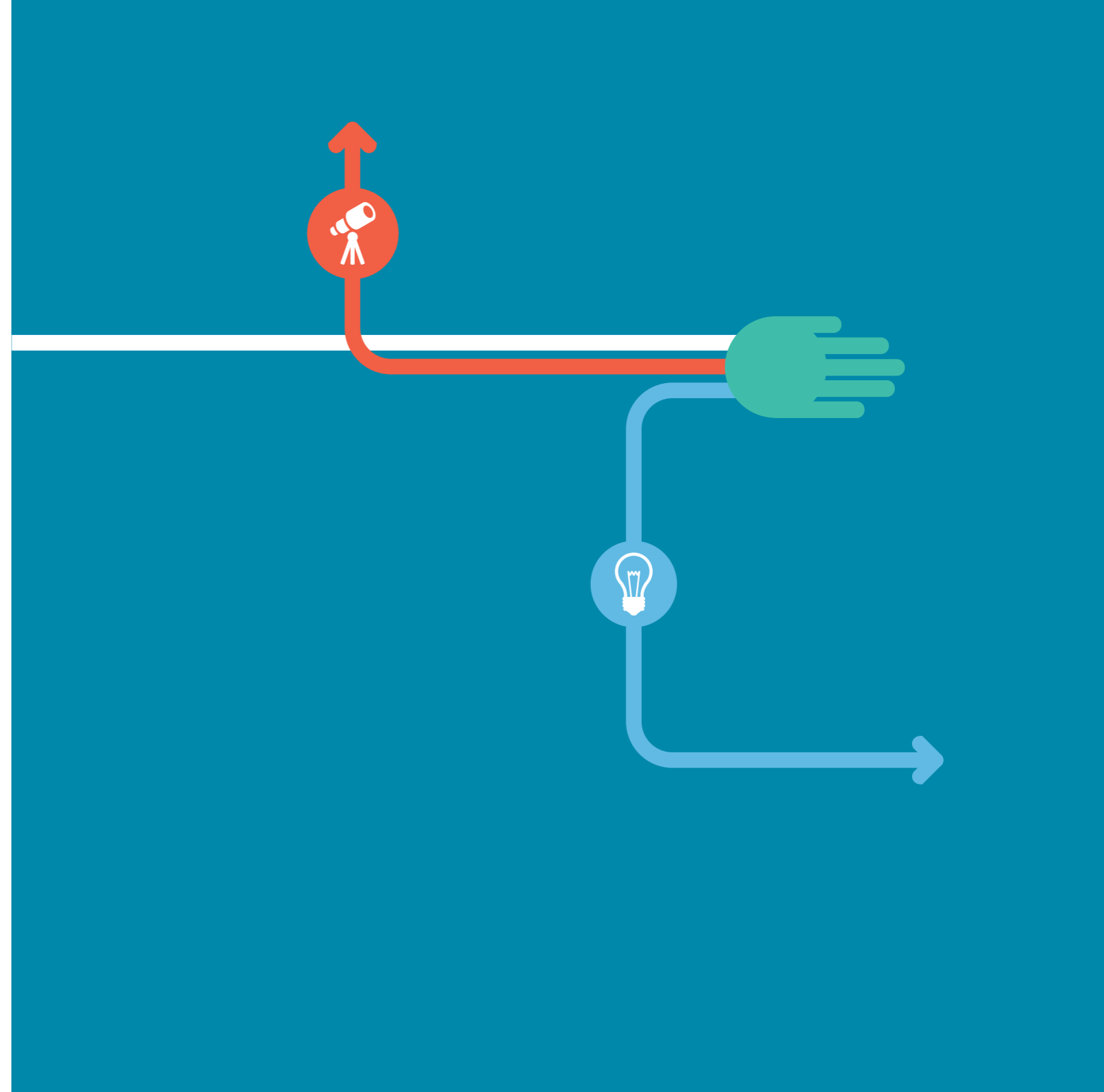
Podělte se o své myšlenky

Pokud jste vášnivými bloggery, rádi bychom znali váš názor na různá témata týkající se vzdělávání dospělých. Několika málo kliknutími můžete svůj příspěvek na blogu navrhnout k publikaci. Stačí navštívit sekci blog platformy EPALE, a můžete začít.

Udržujte komunitu v obraze

Našli jste zajímavý zdroj? Dozvěděli jste se o nové metodice nebo nadcházející události týkající se vzdělávání dospělých? Na platformě EPALE lze tyto informace snadno a rychle sdílet. Nový obsah můžete během několika minut zveřejnit na platformě a informovat o něm kolegy. Chcete-li se dozvědět více, navštivte sekci novinek, zdrojů či akcí platformy EPALE.

PODĚKOVÁNÍ | Vydavatel: Österreichische Austauschdienst-GmbH | Národní agentura Erasmus+ vzdělávání | Ebendorferstraße 7 | 1010 Vídeň | Tel.: +43 1 53408-0 | Fax: +43 1 53408-999
epale@oead.at | bildung.erasmusplus.at | Sídlo: Vídeň | FN 320219 k | ATU64808925 | DVR 4000157 | Redaktor: Eva Baloch-Kaloianov | Korektura: Lydia Rössler | Osoba odpovědná za obsah: Ernst Gesslbauer | Grafický návrh: Alexandra Reidinger | Tisk: Paul Gerin GmbH & Co KG | Vídeň, duben 2017 | Překlad do češtiny: Dům zahraniční spolupráce

Tato publikace byla financována za podpory Evropské komise. Tato publikace odráží výhradně názory autora, přičemž Evropská komise nenes odpovědnost za jakékoli případné použití informací v ní obsažených.

ISBN 978-80-88153-53-5

WWW.

ec.europa.eu/epale/de
facebook.com/EPALE.AT
twitter.com/EPALE_AT
bildung.erasmusplus.at
oead.at

